

QƏTƏRİN YENİ ƏMİRİ: “ATAMIN SİYASƏTİNİ DAVAM ETDİRƏCƏYƏM”

Qətərin yeni əmiri Tamim bin Həmad əl-Tani millətinə ilk müraciətində atasının yürütdüyü siyasətə sadıq qalacağını bildirdi

Xarici informasiya vasitələrinin məlumatına görə, o deyib ki, bu siyasət ölkəsini körfəzin ən varlı dövlətlərindən və Yaxın Şərqi aparıcı oyunçularından biri edib.

Qətərin yeni lideri daxiləki problemlərdən danışsa da, xarici siyasətdə üstünlük verəcəyi məsələlərə toxunmayıb.

61 yaşlı Həmad bin Xəlifə əl-Tani iyunun 25-də könüllü olaraq, 33 yaşlı oğlunun xeyrinə hakimiyyətdən getdiyini bildirib. Bu bölgə dövlətlərində görünməmiş hadisə sayılır.

Son illər Qətər beynəlxalq aləmdə öz mövqeyini gücləndirib.

2022-ci ildə isə neftlə zəngin bu ölkədə futbol üzrə dünya çempionatı keçiriləcək.

Onu da qeyd edək ki iyunun 26-da Qətdə yeni hökumətin tərkibi elan olunub.

Əmir Tamim bin Həmad əl-Taninin fərmanına əsasən, şeyx Abdulla bin Nasir əl -Tani ölkənin baş naziri təyin olunub.

MONQOLLAR PREZİDENTİ DƏYİŞMƏDİLƏR

Monqolustan prezidenti Saxiaqiyn Elbeqdorj ölkədə keçirilmiş prezident seçkilərində qalib gələrək postunda qalıb

Monqolustan Mərkəzi Seçki Komissiyasının iyunun 26-da verdiyi rəsmi açıqlamaya görə, Elbeqdorj səslərin 51,2 faizini toplayıb. Onun əsas rəqibi, müxalifətdəki Monqol Xalq Partiyasını təmsil edən Badmaanyambuqiyn Bat-Erdene isə 42,1 faiz səs yığıb.

2009-cu ildə prezident seçilmiş Elbeqdorj əvvəllər uzun müddət baş nazir olub.

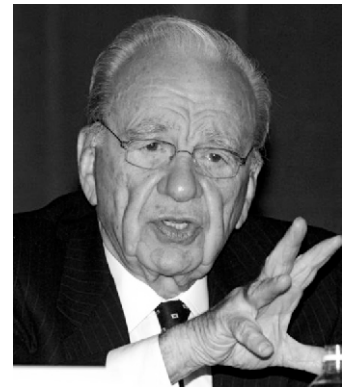
ƏN BÖYÜK MEDIA HOLDİNQİ PARÇALANDI

Dünyanın ən varlı və nüfuzlu media magnatı Rupert Mardoka məxsus News Corporation media holdingi iyunun 28-də iki hissəyə parçalanıb

BBC News-un məlumatına görə, hissələrdən biri olan 21st Century Fox televiziya layihələri və şou-biznes, News Corporation nəşrlərlə məşğul olacaq. Hər iki şirkətin səhmləri iyulun 1-dən etibarən Nyu-York Fond Birjasında FOXA və NWSA adları ilə ticari əməliyyatlara çıxarılacaq.

Rupert Mardok hər iki strukturun sədri və baş icraçı direktorudur. Onun oğulları Ceyms və Lankan da hər iki strukturun direktorlar şurasında yer alıblar.

News Corporation-un baş direktoru postuna The Times-in sabiq baş redaktoru, Wall Street Journal-un şef-redaktoru Robert Tompson təyin olunub.

REALİLƏR VƏ ONLARIN TƏRCÜMƏ ÜSULLARI

“Realı” sözü orta əsr latın dilində “real şey”, “maddi əşya” mənasına gəlir. Dilçilikdə bu sözlər termin olaraq gündəlik həyatda, məişətdə rastlaşdığımız geyim, qida, alət, avadanlıq və s., eləcə də tarixi hadisə, bayram, milli adət ənənə və s. elementlərin adlarını ifadə edə bilər. Onları dildə olan digər sözlərdən fərqləndirən əsas cəhət odur ki, onlar müəyyən ölkəyə və mədəniyyətə aid olub digər bir ölkədə, mədəniyyətdə mövcud deyil və dəqiq ekvivalentləri yoxdur. Məsələn, “Azadlıq heykəli”, “Pentaqon”, “Kapitoliya”, bildiyimiz kimi, Amerika Birləşmiş Ştatları, “sari”, “brahmaputra”, “Tac mahal” və s. kimi sözlər Hindistan, “korrida”, “flamingo” kimi sözlər isə İspaniya reallığını əks etdirirlər.

Realinin dəqiq izahını vermək bir qədər çətindir, çünki dilçilərin fikirləri arasında buna dair konkret razılaşma yoxdur. İngilis dilli alimlər olan Yevgeni Nida və Nyumark bu terminləri mədəniyyət sözləri silsiləsinə daxil etsələr də, alman dilli ədəbiyyatlarda dilçilər bununla bağlı xüsusi terminlər işlədirlər ki, onların tərcüməsinə digər dillərdə rast gəlmək mümkün deyil. Məsələn “realium” və ya “realien”(cəmdə realia) müəyyən mədəniyyətə aid obyekt və konsepsiyaları ifadə edirsə, digər bir termin “realienlexem” bu obyektlərin adlarını bildirən sözləri ifadə etmək üçün işlənir. Bu terminlər ingilis dilində işlənən “culture words” termininin ekvivalenti sayıla bilər.

Demək olar ki, bu tip sözlərin öyrənilməsi Nidadan başlayır. İncili tərcümə sahəsində ixtisaslaşmış alim mənbə dil və hədəf dil arasında mövcud olan mədəniyyət fərqləri səbəbindən ortaya çıxan problemlərlə bağlı tədqiqat aparır. Nida bu sözləri “culture words” (mədəniyyət sözləri) və ya “culture specific words” (spesifik mədəni anlayışlar) adlandırır. O, mənbə dilin yaratdığı anlaşılmaqlıqları aradan qaldırmaq və müəyyən mesajın oxucuya ötürülməsini asanlaşdırmaqdan ötrü mədəniyyət

yət sözlərinin tərcümə olunduğu dilə uyğunlaşdırılmasının əhəmiyyətini qeyd edən ilk tərcüməçilərdən biridir.

Nidanın fikrincə, hər hansı bir mətnin mədəni kontekstindən bixəbər olması tərcüməçini tərcümə prosesində yanlışlığa aparıb çıxarır. Nida ekvivalentlərin nadir halda rast gəlinəyi sahələr kimi ekologiya, din, ictimai mədəniyyət sahələrini qeyd edir. Nyumark tərcümə zamanı yerli ekoloji terminlərin mətnə saxlanılmasının vacibliyini qeyd edir, çünki hər bir ərazinin xüsusi külək tipi, gölləri, bataqlıqları, xüsusi ərzaq növləri, ixtiraları, avadanlıqları, adət və ənənələri var.

Bu problemin dilçilikdə geniş formada tədqiq olunması bolqar dilçiləri Sergey Vlixovun və Sider Florinin adı ilə bağlıdır. “*Realilər müəyyən bir coğrafi ərazinin, xalqın, ölkənin, tayfanın maddi həyatını, ictimai-tarixi cəhətlərini özündə əks etdirən obyektlərin adlarını ifadə edən sözlərdir və bu səbəbdən özündə milli, lokal və tarixi kolorit ehtiva edir və digər dillərdə qarşılığı yoxdur.*”¹

Qeyd etdiyimiz kimi realilər müəyyən mədəniyyətin real elementlərini ifadə etdiyindən bu sözlər və ifadələr bir qayda olaraq tərcümə zamanı rast gəlinən problemlərdən biridir. Onların tərcümə olunması çətin proses olduğundan burada müxtəlif tərcümə strategiyalarından istifadə olunur: bir çox realilər tərcümə olunmadan transkripsiya olunaraq digər dilin əlifba və fonetik qanunlarına uyğunlaşdırılaraq saxlanılır, bəziləri kalka yolu ilə, bəziləri isə təsvir və izah yolu ilə tərcümə olunur.

Realilərin tərcümə strategiyası haqqında yazılmış kitablarda ən geniş yayılmış tərcümə üsullarından biri kimi **transkripsiya** və **transliterasiya** göstərilir. Transkripsiya zamanı mənbə dildə olan söz digər dilin fonetik qaydalarına uyğunlaşdırılır. Məsələn ingilis dilində mövcud olan *pudding* sözünün bəzi dillərdə tərcüməsinə baxaq: Azərbaycan dilində: pudinq; portuqal dilində: pudim; ispan dilində: budin / pudin; italyan dilində: budino və s.

Transliterasiya mənbə dildə mövcud olan realinin tərcümə zamanı hədəf dilin əlifbasına uyğunlaşdırılmasıdır. Bundan sonra həmin söz dildə alınma sözə çevrilir. Bir çox müəlliflər bu prosesi tərcümə prosesi hesab etmir: *hot dog*-hot doq və yaxud *uqu-shchi*.

Bir çox hallarda transkripsiya və transliterasiya yolu ilə çevrilən realilərin leksik mənası oxucuya tam aydın olmur. Bu o zaman baş verir ki, realilər tərcümə olunan dildə ilk dəfə çıxış edir və ya geniş kütləyə məlum olmayan anlayışlardır. Belə hallarda transliterasiya və transkripsiya üsulu ilə birgə izahdan da istifadə olunur. Belə ki, bu cür hallarda eksplikasiya tərcümə olunan abzasın özündə verilə bilər, eləcə də geniş izahata ehtiyac varsa, mətn daxilində haşiyə çıxmaqla göstərilə bilər. Jül Vernin “Sirli ada” əsərinin Azərbaycan dilinə tərcüməsindən aşağıdakı cümləyə nəzər salaq: “*Ehtimal*

¹Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. М., 1986, с. 7

ki, hamı, o il, – yazda, gecə ilə gündüz bərabərləşdiyi zaman, birdən-birə qalxan müdhiş nord-ostu² xatırlayır.”³

Cümlədəki “nord-ost” sözü transkripsiya olunaraq saxlanılmışdır. Eyni zamanda, həmin sözə mətnədaxili haşiyə formasında “şimal şərq küləyi” kimi əlavə izah verilmişdir.

Digər bir tərcümə üsulu **kalka** tərcüməsidir. Bu zaman mənbə dildə mövcud olan reali söz və ya ifadə digər dilə sözbəsöz tərcümə olunur: *Thanksgiving day*-Şükranlıq günü, *Shepherd's pie*-Çoban piroqu.

Kalka üsulundan danışarkən dilçilikdə **yarımalka** üsulu da qeyd olunur. Yarımalka zamanı ifadənin bir hissəsi transkripsiya və ya transliterasiya olunur, digər bir hissəsi isə tərcümə olunur:

Chorley pie-Çorli piroqu; Cheddar cheese-Çedar pendiri.

Digər bir tərcümə üsulu analoji ekvivalentin tapılması yolu ilə baş verir. Bu zaman mənbə dildə olan sözün digər dildə ekvivalenti tapılır:

“Foraging about, I found a bottle with some brandy left for Hands; and for myself I routed out some biscuit, some pickled fruits, a great bunch of raisins, and a piece of cheese.”⁴

“Ora- buranı çox axtarandan sonra Hends üçün bir şüşə araq tapdım. Özümə bir az suxarı, bir az quru meyvə, bir dolu ovuc kişmiş və bir tikə də pendir götürdüm.”⁵

Stivensonun “Dəfinələr adası” əsərindən olan bu parçada “brandy” sözü uyğun ekvivalent olan araq sözü ilə əvəzlənmiş, “biscuit” isə “suxarı” kimi tərcümə olunmuşdur.

Ən geniş yayılmış tərcümə üsulu isə təsvir olunma və ya izah verilmə yolu ilə tərcümədir. Bu izahlar realinin əvəzinə qısaca izah, təsvir formasında verilə bilər:

Kimono-həm qadınlar, həm də kişilər tərəfindən geyilən uzun enli qolları olan xalat formalı Yapon milli geyim növü. Müasir dövrdə kimonolar yalnız qadınlar tərəfindən müəyyən mərasimlərdə geyilir.

²Şimal -şərq küləyi

³Jül Vern. “Sirli Ada”. Bakı. “Şərq –Qərb”, 2007, s. 9

⁴Robert Louis Stevenson “Treasure Island”, 1991, p. 186

⁵R.L.Stivenson, “Dəfinələr adası”, Bakı,2004, s. 184

Salvar Kameez- uzun tunika və enli şalvardan ibarət Hind milli qadın-geyimi

Sari-6 metrlik uzun parçadan bədənə dolanaraq geyilən Hind milli qadın geyimi

Chalet- İsviçrə üslublu şəhərkənarı ev, adətən dağlıq ərazilərdə rast gəlinir.

Lakin göstərdiyimiz bu tərcümə üsullarının hər birinin müəyyən çatışmazlıqları vardır. Ekvivalent tərcüməsinin çatışmayan cəhətləri odur ki, bu zaman məna dəqiqliyi pozulur. Məsələn, Azərbaycan folklorunda mövcud olan “aşiq” sözü bəzən ingilis dilinə “minstrel” kimi tərcümə olunur. Minstrel sözü Oxford lüğətində orta əsrlər musiqiçisi və ya müğənni kimi izah olunur. Aşiq sənəti isə qədim dövrlərdən formalaşmağa başlamış, bu günümüzədək davam etməkdədir. Aşiq deyəndə təəvvürümüzdə xüsusi geyimli, sazda ifa edən musiqiçilər canlanır. Minstrel adlandırılan orta əsr musiqiçiləri isə arfadan tutmuş tütək və digər simli alətlərdə ifa edirdilər. Eyni sözləri kalka tərcüməsi haqqında da demək olar. Realinin sözbəsöz tərcümə olunması anlaşılmaqlıq aparıb çıxara bilər. Məsələn, ingilis dilində mövcud olan “cold duck” ifadəsini sözbəsöz tərcümə etsək, Azərbaycan dilində “soyuq ördək” formasında olacaq və oxucunun təəvvüründə ördəkdən hazırlanan yemək növü canlana bilər. Lakin “cold duck” heç də yemək deyil, şərab növüdür.

Bu misallardan bir daha aydın görürük ki, realilərin tərcüməsi diqqət tələb edən çətin bir prosesdir. Tərcüməçi realinin semantikasına diqqət yetirərək, uyğun tərcümə üsulunu tətbiq etməlidir.

Leyla Salayeva,
Xəzər Universiteti Magistratura,
doktorantura və elmi işlər
bölməsinin assistenti

Ədəbiyyat

Dictionary of Etymology. New York: H. W. Wilson co., 1988

Lewandowska Barbara, Marcel Thelen Thomaszcyk. Meaning in Translation. New York: Peter Lang, 2010

Newmark Peter. A textbook of translation. New Jersey: Prentice-Hall International, 1998

Oxford Advanced Learners Dictionary. Oxford: Oxford University Press, 1997

Ros Marta Íngo. Cultural terms in King Alfred's translation of the Consolatio philosophiae. València: Universitat de València, 2004

The Oxford Dictionary of the English language. Oxford: Oxford University Press, 2002

QƏLBLƏRDƏ YAŞAYAN ALİM

... Vacib işim olduğuna görə, Xəzər Universitetinə getmişdim. Əvvəlcə ikinci mərtəbəyə çıxdım ki, gözəl insan, tanınmış ziyalı, görkəmli dil mütəxəssisi, parlaq şəxsiyyət, ünlü ağsaqqal, xətrini atam qədər istədiyim, sevimli professor, bir neçə kitabın müəllifi Tofiq müəllim Abasquliyevlə görüşüm, yenə də bir az söhbətləşək. Onun işlədiyi otağın qapısını ehtiyatla döyməyə başladım. Qapını köməkçisi, cavan bir qız açdı. Sol tərəfdə Tofiq müəllimin oturduğu stul ilk andaca diqqətimi cəlb etdi, boş idi. Tez dilləndim:

-Hörmətli professor yaqın günorta yeməyinə gedib, tez gələr, ləngiməz. O, çox məsuliyyətli adamdır. Vaxtın qədrini biləndir.

Qapının ağzında sükut içərisində dayanmış cavan qız bikef halda yavaş səslə dilləndi:

-Tofiq müəllim, hamımızın sevimlisi bir neçə aydır yoxdur aramızda - sanki dili tutuldu, gözləri yaşla doldu, sözünə davam etdi - bir neçə aydır o, haqq dünyasına qovuşub artıq...

-Necə? Siz nə danışırırsınız?! Tofiq müəllim dünyadan köçüb?

Doğrusu, bu acı xəbərdən çox sarsıldım, mütəəssir oldum, özümü itirdim bir anlıq. Dünya sanki mənim üçün qaranlıq, zülmətə çevrildi, qapının ağzında donub qaldım, bir xeyli səssiz-səmirsiz... Onun divarda asılmış böyük şəkildən baxışlarım ayrılırdı... Oturduğu stul, üstü qalın cildli kitablarla dolu olan yazı masası diqqətimi yenə cəlb etdi. Baxışlarım ayrılırdı ondan. Bir neçə dəqiqə gözlərim onlara zilləndi. Xəyalım bir anlıq keçmişə - 1993-cü ilin oktyabr - noyabr aylarına, qanlı-qadalı günlərə qanadlandı. Tarix boyu yağdı düşmənlər ermənilər yenə öz çirkin niyyətlərindən əl çəkməyərək, rayonumuza qəfil hücum etdilər. İş-gəlçilər bizi mühasirəyə salıb, Araz çayına sıxışdırdılar. O soyuq havada güc-bəla ilə İran İslam Respub-

likasına keçdiyimiz yadıma düşdü. Həmin vaxt oğlum Xəzər Universitetində oxuyurdu. "Mən nə edəcəyəm? Bütün var-yoxum ermənilərə qalıb, ancaq canımızı götürüb qaçmışıq. Bəs təhsil haqqını kim ödəyəcək?! Geyinməyə paltar da yoxdur, hamısı evdə qalıb". Bu fikirlər qəlbimi göynətməyə başladı. Fikirdən yata bilmirdim, qayğılar məni didib-parçalayırdı. Bir neçə gün İranda qalandan sonra Bakıya gəldim. Tez Xəzər Universitetinə baş çəkdim. Bilmirdim kimin yanına gedim, kimə dərdimi deyim, kimdən məsləhət alım. Çox diltor, qanıqara olduğumu görən tələbə oğlum mənimlə görüşəndən sonra dedi:

-Ata, görürəm qanın lap qaradır, çox da fikirlisən, Allah var, rəhmi var, mən eşitmişəm ki, burada bir ağsaqqal müəllim var. Çox qayğıkeş, alicənab insandır, hamı onu tərifləyir. Yaxşı olar onunla tanış olasınız, məsləhətləşəsiniz.

-Doğrusu, oğlumun bu fikri xoşuma gəldi. Özümü ələ alandan sonra Tofiq müəllimi beşinci mərtəbədə (iş yeri sonradan ikinci mərtəbəyə keçirilmişdi), özünün iş otağında tapdım. O məni çox səmimi qəbul etdi, xeyli söhbətləşdik, vəziyyətlə ətraflı tanış olduqdan sonra mənə dedi:

-Bəhram müəllim, yaxşı olar ki, rektorun köməkçisi İsaخان müəllimin yanına gedəsiniz, ona hər şeyi olduğu kimi danışsınız. Rektorun işi olduğuna görə çox hallarda adamları o qəbul edir. Onlar çox mərd, səxavətli, mərhəmətli və vətənpərvər insanlardır. Əminəm ki, sizə kömək edəcəklər. Buna şübhə ola bilməz.

Mən İsaخان müəllimin iş otağına gəldim. Əvvəlcə özümü təqdim edib, onunla tanış oldum. Əhvalatı olduğu kimi ona danışdım. İsaخان müəllim məni diqqətlə dinləyib, sonra dedi:

-Bəhram müəllim, biz vəziyyəti bilirik. Yağı düşmənin nələr törətdiyindən xəbərimiz var. Düşdüyünüz çətin vəziyyət bizə aydındır. Biz insanıq, sizə də kömək edəcəyik. Heç narahat olmayın. Mən vəziyyəti rektora da bildirəcəyəm. Əminəm ki, rektor sizə güzəşt edəcək, arxayın gedin. Sizin tələbə oğlunuz bu gündən keçdi bizim öhdəmizə. Biz onu oxudacağıq. Tam əmin ola bilərsiniz. İndi arxayın gedin.

Mən sevinə-sevinə geri qayıdıb, Tofiq müəllimə də bu barədə məlumat verdim. O da çox sevindi...

Sonradan oğlum təhsil haqqından azad edildi. Hamlet müəllimin göstərişi ilə oğluma güzəşt edildi. Ona böyük qayğı göstərildi universitetdə. Ürəyim çox arxayın oldu. Öz-özümə düşündüm: "İlahi, sənə çox şükür, nə yaxşı ki, dünyada yaxşı insanlar var. Ən çətin məqamlarda onlar insanların köməyinə gəlir, arxa, dayaq olurlar. Belə insanları görəndə, təsəlli tapır, özünü arxalı hiss edirsən. Sonralar mən oğlumun

işilə əlaqədar universitetə baş çəkməli olurdum. Hər dəfə də Tofiq müəllimlə görüşür, onun dəyərli məsləhətlərinə qulaq asırdım. Və şahidi olurdum ki, Tofiq müəllim necə zəhmətsevər, çalışqan bir alimdir. Görüşlərimiz zamanı o, dərs dediyi tələbələrinin qəlbində ingilis dilinə dərin maraq yaratmağından, ingilis atalar sözlərini ana dilimizə tərcümə edərkən çəkdiyi çox ağır zəhmətdən, araşdırdığı çoxlu lüğət kitablarından bəhs edərdi...

İş otağının qapısı hələ də açıq qalmışdı. Mən xəyal-dan ayrılanda qarşımda dayanmış gənc köməkçinin də dərin sükut içərisində olduğunu gördüm. Onun da gözləri yaşla dolmuşdu.

- Bəhram müəllim, - o dedi, - mən sizin Tofiq müəllimlə axırıncı söhbətinizi xatırlayıram. Söhbət ingiliscə yazılmış lüğətlərdə yol verilmiş çoxlu kobud səhvlərdən gedirdi. Tofiq müəllim dili dərindən bildiyindən, leksikası çox zəngin olduğundan hər sözə çox ehtiyatla, diqqətlə yanaşırdı. Hamıdan dili yaxşı öyrənməyi, xüsusilə ana dilimizi dərindən bilməyi, sözlərin məna çalarlarına çox diqqətlə yanaşmağı tələb edirdi. Biz ondan çox şey öyrənmişik. Çox savadlı elm adamı, gözəl ziyalı idi. Universitetdə xüsusi yeri vardı, hamı onu çox istəyirdi. Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin...

Doğrudan, insan dünyaya gələndə ona bir ömür payı verilir. Kimi bu payı mənasız, kimi də çox mənalı, dəyərli yaşayır. Gecə-gündüz yorulmadan çalışır, elinə-obasına, xalqına xeyir verməyə cəhd edir, sonra da mənalı ömrü şərəflə başa çatır. Köçür qəlblərə, əbədiləşir, əbədiyyətə çevrilir Tofiq müəllim kimi. Daim qəlblərdə yaşayır. Yeri görünür həyatda. Həmişə xatırlanır, yada salınır.

Tofiq müəllimlə bir söhbətimi də heç unuda bilmirəm. Bir gün yenə Xəzər Universitetinə yolum düşmüşdü. Tofiq müəllimlə görüşüb, yenə çox səmimi söhbət etdik. O, diqqətlə məni süzüb dedi:

- Bəhram müəllim, sizin savadınız mənim çox xoşuma gəlir. İngilis dilini yaxşı bilirsiniz. Tələffüzünüz də çox gözəldir. Cəmiyyətdə indi sizin kimi müəllimlərə çox ehtiyac var. Mən də kömək edəcəyəm ki, işsiz qalmayasınız. Mən yenə də çoxcildli bir lüğət üzərində çalışıram. İstəyirəm ki, kitab tez hazır olsun. Əvvəlki cildləri hazırdır. Qoy gələcək nəsil - tələbələr ingilis dilini dərindən öyrənsinlər. Dil prosesində bu lüğətlərdən geniş istifadə olunacaq. Cəmiyyət üçün hər kəs bir faydalı iş görməlidir, özündən sonra bir iz qoymalıdır - deyər, Tofiq müəllim stolun üstündə qalqanmış bir neçə qalın cildli kitabı mənə göstərdi. Bunlar Xəzər Universitetinin misilsiz layihəsi olan 6 cildlik "Xəzər İngiliscə-Azərbaycanca böyük lüğət" in çapdan çıxmış 3 cildi idi.

Doğrusu, bu lüğətləri görəndə, mənim də sevincim aşırıb-daşdı. Zəhmət gül açanda insanın da könüü açılır, sevincinin həddi-hüdudu olmur. Tofiq müəllimin necə zəhmətkeş, əməksevər bir insan olduğu hamıya yaxşı

məlum idi.

Ana-təbiət günəşin doğmasını, şəfəq saçmasını nə qədər həyəcanla gözləyirsə, cəmiyyət də savadlı, istedadlı, mərhəmətli, səxavətli insanların yolunu belə gözləyir. Bu insanlar öz xeyirxah əməlləri, zəkalarının işığı ilə cəmiyyətə xeyir verirlər, əzab-əziyyətə dözərək kəşflər edirlər. Bax belələrindən idi, Tofiq müəllim. Belə insanlar işıqlı dünyadan köçəndən sonra da daim yad edilir, xatırlanırlar.

Belə insanları, parlaq şəxsiyyətləri kollektivdən, eldən, obadan, dostdan- tanışdan ayıran ölüm də sevinməsin qoy! Onsuz da şair demişkən, ölüm bir şərbətdir ki, hamı ondan içəcək. O, elə bir körpüdür ki, hamı ondan keçəcək. Amma həyatda yaxşı iz qoymaq, hamının dərin hörmətini qazanmaq, öz yoxluğu ilə qəlbləri göynətmək hamıya nəsib olmur. Belə şərəf, belə ucalıq ancaq ömrünü şam kimi gilə-gilə əridib ömürlərə qatanlara qismət olur. Onlar əbədiyyətə qovuşurlar. Xalq şairimiz Bəxtiyar Vahabzadə demişkən:

Ömür bizə verilmir yalnız yaşamaq üçün,
Ömür bizə verilir dünyanın da dərdini
çəkmək, daşımaq üçün.
Ömür qəlbin, zəkanın min eşqi, min əməli,
Ömür ömürdən sonra yaşamağın təməli...

Bəli, ey gözəl insan, müdrik ağsaqqal! Bu gün sizi işıqlı dünyada görməsək də, adınız qəlblərdə əbədiləşib. Sizin çəkdiyiniz zəhmət çoxdan çiçək açıb. Sizdən uzun illər boyu dərs alan saysız-hesabsız tələbələr artıq elmin müxtəlif sahələrində çoxdan böyük zəfərlər qazanıblar, ad-san çıxarıblar, tanınıblar. Xüsusilə də ingilis dili sahəsindəki müxtəlif mövzulu kitablarınız, cild-cild sanballı lüğətləriniz elm aləminə çoxdan məlumdur. Bütün bunlar sizin - zəhmətsevər, novator bir alimin gecəli-gündüzlü ağır zəhmətinin şirin bəhrəsidir. Siz artıq çoxdan qəlblərə köçmüşsünüz.

Siz indi dostlarınız, professor - müəllim heyəti arasında olmasanız da, həmişəyaşar adınız qəlblərdə çoxdan əbədiləşib. O daim iftixarla anılacaq, yad ediləcək. El üçün doğma, əziz olub sevilənlər haqqında xalq şairimiz Səməd Vurğun demişdi :

Ölüm sevinməsin qoy, ömrünü vermir bada,
El qədrini canından, daha əziz bilənlər.
Şirin bir xatirətək, qalacaqdır dünyada,
Sevərək yaşayanlar, sevilərək ölənlər!

Bəhram Sarıcalı,
*Cəbrayıl rayonu 25 saylı
orta məktəbin ingilis dili müəllimi*

ZORAKILIĞA MƏRUZ QALAN QADINLAR

Onların çoxu polisə müraciət etməkdən çəkinir

“Bir-birimizi 8 ay idi ki, istəyirdik. Ona çox inanırdım. 8 martda təklif etdi ki, nənəsinin yanına gedib onu da təbrik edək. Bildirdi ki, nənəsinin ayağı sınıb, yeriə bilmir. Mən də razılaşdım, getdik. Nənəsinin ayağı “sındığından” qapını da özü açarla açdı. İçəri keçdik, evdə heç kim yox idi. Məni bütün etirazlarıma baxmayaraq zorladı”. Bu sözləri bizimlə söhbətində zorakılığa məruz qalan 23 yaşlı ali təhsilli Nərmin (ad anonimdir) bildirdi.

Nərminin sözlərinə görə, hadisədən sonra sevgilisi ondan üzr istəyib, heç kimə deməmək üçün yalvarıb və tezliklə onlara elçi göndərəcəyini bildirib: “Mən də inandım. Amma sonralar bəhanələr başladı. Gah dedi qardaşım əsgərlikdən qayıtsın, gah dedi filan işim alınsın, sonra elçi gələk. Günü-günə sata-sata hadisənin üzərindən 7 ay keçdi və sonda elçilər gələ bilməyəcəyini bildirdi. Bu zaman intihara əl atmaq istədim, ancaq rəfiqələrim mane oldu və mənə təklif etdilər ki, hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət edim. Müraciət etdim, amma məhkəmə mənim deyil, qarşı tərəfin xeyrinə qərar çıxardı. Çünki hadisənin üzərindən aylar keçmişdi və üzərimdə zorlanmağım ilə bağlı heç bir dəlil-sübut qalmamışdı”.

STATİSTİKA REAL VƏZİYYƏTİ ƏKS ETDİRMİR

Qeyd edək ki, Daxili İşlər Nazirliyindən (DİN) verilən məlumata görə, bu ilin 5 ayı ərzində Azərbaycanda 16 yaşına çatmayan qızlarla onların iradəsinə zidd olaraq cinsi əlaqədə olma cinayəti ilə bağlı 57 fakt qeydə alınıb. Bu rəqəmin üzərinə 16 yaşdan yuxarı qurbanları da gəlsək, böyük bir rəqəm alınar.

Dilarə Əliyeva adına Qadın Hüquqlarını Müdafiə Komitəsinin hüquq müdafiəçisi Sədaqət Paşayeva hazırda komitənin zorakılığa məruz qalan 3 qadının hüquqlarını müdafiə etdiyini bildirdi: “Qız-

lardan ikisi uzun müddət sevgili olduqları adam tərəfindən aldadılaraq zorlanıblar. Ən pisi odur ki, bu qızlar hadisənin üzərindən aylar keçdikdən, oğlanların onlarla evlənmədiyinə əmin olduqdan sonra bizə müraciət ediblər. Biz məhkəməyə üz tutsaq da, cinayətin izi itdiyindən hakimlər qızların xeyrinə qərar çıxara bilmədilər. Təəssüflər olsun ki, cəmiyyətdə hüquqi maarifləndirmə işi o qədər aşağıdır ki, zorlanma faktı olduqda, insanlar hara və necə müraciət edəcəklərini bilmirlər. Çox vaxt polis orqanlarında kişilərin olması, məhkəmələrdə əksəriyyətin kişilərdən ibarət olması qadınları vadar edir ki, zorakılıqla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına müraciətlə deyil, intiharla həll etsinlər”.

QANUNDA DƏYİŞİKLİK OLSUN Kİ...

S.Paşayevanın fikrincə, zorlanma ilə bağlı əksəriyyət cinayətin izi itdikdən sonra məhkəməyə üz tutur: “Bu zaman tibbi ekspertizada heç bir şeyi sübut etmək olmur. Düşünürəm ki, qanuna hansısa dəyişiklik və əlavələr edilməlidir ki, qadınlar məhkəməyə gec müraciət etdikdə belə onu zorlayan cəzalandırılsın”.

Hüquq müdafiəçisi zorlanma ilə bağlı cinayətlərin dünyanın, eyni zamanda bizim cəmiyyətin ən böyük problemlərindən biri olduğunu dedi: “Bir-iki nəfərin bizim təşkilata, yaxud digər qeyri-hökumət təşkilatına üz tutması o demək deyil ki, problem həll olundu. Bunun həlli ilə bağlı bütövlükdə cəmiyyət və dövlət məşğul olmalıdır. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Gənclər və İdman Nazirliyi sözügedən problemlə bağlı cəmiyyətdə iş aparmalıdır. Yalnız bu halda cəmiyyət problemin öhdəsindən gələ bilər”.

**QADIN HƏM QURBAN,
HƏM DƏ QINAQ OBYEKTİ OLUR**

Qadın Krizis Mərkəzinin rəhbəri Mətanət Əzizova açıqlamasında bildirdi ki, zorakılığa məruz qalıb, onlara müraciət edən hər beş qadından yalnız biri hüquq-mühafizə orqanlarına üz tutur: “Bu da o deməkdir ki, statistikanı 5-ə vurmaq lazımdır ki, real rəqəm alınsın”.

M.Əzizovanın sözlərinə görə, qadınların hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etmək istəməməsinin əsas səbəbi yaxınları tərəfindən zorakılığa məruz qalmalarıdır: “İnsan ömür boyu qohumlarının əhatəsində yaşayır və məhkəməyə müraciət etdikdə, hesab edir ki, qohumlarının yanında biabır olacaq, üstəlik, qan davası düşəcək. Çox nadir hallarda qadınlar tanımadıqları insanlar tərəfindən zorlanırlar”.

Zərif cinsin hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etməməsinin bir səbəbi də, M.Əzizovanın bildirdiyinə görə, zorakılığa məruz qalan qadınların cəmiyyət tərəfindən düzgün başa düşülməməsidir: “Təəssüf edirəm ki, zorakılıq edən kişilər deyil, zorakılığa məruz qalan qadınlar qınaq obyektinə çevrilir. Cəmiyyət həmişə qadını günahlandırır. Hətta, bir neçə il əvvəl ögey atası tərəfindən zorlanmış 16 yaşlı qızın məhkəmə prosesində iştirak edəndə, hakim qıza elə suallar verirdi ki, sanki qız günahkardır. Hakim qıza ünvanladığı “bəlkə geyiminə fikir verməmişən?”, «bəlkə hərəkətlərində nəşə var idi?» kimi suallarla sanki günahın qızda olduğunu sübut etmək istəyirdi”.

Psixoloq Azad İsazadə qeyd etdi ki, zorlanan qadınları şərti olaraq iki qrupa bölmək olar: «Biri yaxını, tanışını, qohumu tərəfindən zorakılığa məruz qalanlar, digəri küçədə və digər yerlərdə tanımadığı insanlar tərəfindən zorlananlardır. Qeyri-rəsmi

statistika göstərir ki, tanışları tərəfindən zorlananlara daha çoxdur. Bu zaman qurban iqiqat stress keçirir. Fiziki zorakılıqdan əlavə, qarşı tərəf tanış olduqda qadın problemi açıb-ağarda bilmir, qan tökülməsindən qorxur, düşünür ki, qohumlar arasında biabır olacaq”.

Zorlananların yaş həddinə gəlincə, A.İsazadənin sözlərinə görə, yaş nə qədər kiçikdirsə, risk bir o qədər böyük olur. Psixoloq təcrübəyə əsaslanaraq onu da qeyd etdi ki, 60 yaşında da qurbanlar olur.

ZORAKILIĞA MƏRUZ QALANLAR NƏ ETMƏLİDİR?

Müsaibimiz Rusiya və Avropa ölkələrindən fərqli olaraq, şərq ölkələrində seksual manyakların sayının həddən artıq az olduğunu dedi. Psixoloq zorakılığa məruz qalan qadınlara məsləhətlər də verdi: “Dünya təcrübəsinə əsaslanaraq deyə bilərəm ki, əgər hansısa təhlükə yaranıbsa və qarşı cinsin əlində kəsici alət varsa, bu zaman qadının heç bir müqavimət göstərməməsi məsləhətdir. Əks halda, hadisə ölümlə nəticələnə bilər. Amma qarşı tərəfin əlində təhlükəli bir əşya yoxdursa, yaxınlıqda insanlar varsa, qadın bacardığı qədər hay-küy salmalı, onun aparılmasını çətinləşdirmək üçün yerə oturmaldır”.

A.İsazadənin sözlərinə görə, hadisə baş verdikdən sonra qadınların birinci işi hamama girərək duş almaqdır: “Bununla qadın xaricən də olsa, təmizlənməliyini düşünür. Ancaq bu, səhv addımdır. Duşla qadın bütün izləri yumuş olur. Hətta əllərini belə yumamalıdır. Çünki dırnaqlarının altında, bədəndə qalan izlər itməməlidir. Məsləhətdir ki, zorakılığa məruz qalan xanımlar utanıb çəkinmədən cırılmış paltarlarını da götürüb birbaşa hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etsinlər”.

DÜNYADA BU CÜR CINAYƏTKARLAR NECƏ CƏZALANDIRILIR?

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Cinayət Məcəlləsində zorlamaya görə 8 ildən 15 ilədək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulub.

Modern.az-ın apardığı araşdırmaya görə, Polşada yaxın qohumlarını və 15 yaşından aşağı olan uşaqları zorlayaraq seksual xarakterli cinayətdə suçlanan cinayətkarların kimyəvi maddələrlə axtalanması ilə bağlı qərar qəbul edilib. Qanuna uyğun olaraq, bu ölkədə internet vasitəsilə 15 yaşına qədər olan uşaqları yoldan çıxaran pedofillər də axtalanır.

İsraildə isə bu cür insanlara qarşı “dekapeptil” adlı preparatdan istifadə edilir. Kimyəvi maddə cinayətkarın qanına yeridilir ki, bu da cinayətkarda zorlama vərdişini yoxa çıxarır. Almaniyada zorlama

hadisələrinin həddi daha çox olduğundan gün ərzində ən azı altı nəfər pedofil haqda axtarış elan olunur.

Sevgilisi tərəfindən zorlanan Nərmin bizimlə söhbətində zorakılığa məruz qalan qızlara üzünü tutaraq heç kəsə inanmamağı məsləhət gördü: “Kimin tərəfindən zorlanmış olsanız belə, vaxtında məhkəməyə müraciət edin. O zaman daha güclü olacaqsınız. Çünki heç kimə demədən, ürəyinizdə tək başına bu çirkabla baş-başa qalmaq çox çətindir. Əgər vaxtında polisə müraciət etməsəniz, bu, ömür boyu sizi təqib edəcək. Heç kimdən utanmayın, çəkinməyin. Siz qurbansınız. Sizə bunu edənlər utanmalıdır”.

Lalə Musaqızı
Qhtxeber.az
24.06. 2013

AZƏRBAYCANDA NARKOTİKLƏRDƏN İSTİFADƏYƏ MEYLLİLİK ARTIB – SOS

“Son vaxtlar Azərbaycanda narkotiklərdən istifadəyə meyllilik artıb. Bu, özünü gənclər və yeniyetmələr arasında qabarıq şəkildə göstərir”

Bunu Narkotiklərə Qarşı Milli Təbliğat Ofisinin rəhbəri Məzahir Əfəndiyev Bakıda “Narkotiklərə Qarşı Təbliğat” İctimai Birliyi və Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən iyunun 25-də “Narkomanlıqla mübarizədə gənclərin rolu” mövzusunda keçirilən konfransda bildirib.

Konfransda Narkotiklərə Qarşı Milli Təbliğat Ofisi tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanda 2012-ci il üçün narkotiklərə dair illik Hesabat və bu sahədə görülmüş işlərə dair məlumat verən Məzahir Əfəndiyev qeyd edib ki, BMT-nin hesablamalarına görə, dünyada 208 milyondan artıq şəxs narkotik maddələrdən bu və ya digər formada istifadə edir. Bu, dünya əhalisinin təxminən 4,8%-i deməkdir. Onların 26 milyonunu narkotiklərdən gündəlik istifadə edən xəstə şəxslərdir. Marixuana kimi nisbətən yüngül narkotik maddələrdən istifadə edən şəxslər isə daha çoxluq təşkil edir və onların sayı 165 milyondan artıqdır. Aparılmış araşdırmalar onu deməyə əsas verir ki, son dövrlər heroin, opium və tiryəkdən istifadə edənlərin sayı daha çox artır. Ötən ilin sonlarınaq dünya üzrə narkotik əkilən əkin sahələri artaraq 238 min (2009-cu ildə bu

rəqəm 234 min hektar olub) hektara çatıb.

M. Əfəndiyev deyib ki, Səhiyyə Nazirliyinin rəsmi statistik məlumatına görə, hazırda ölkədə narkotik istifadəçilərinin sayı 27910 nəfər təşkil edir ki, (2011-ci ildə bu rəqəm 26717 nəfər olub) onların da 21999-u dispanser, 5911 nəfəri isə profilaktik qeydiyyatda olanlardır. Anonim qeydiyyata alınanların sayı isə 567 nəfər təşkil edir: “Rəsmi statistika son 5 ildə narkotiklərdən istifadənin yaş senzinin 30-dan 17-yə düşdüyünü göstərir. Aparılmış araşdırmalar zamanı isə regionlarda, xüsusilə də cənub regionunda hətta 14-15 yaşlı yeniyetmələrin də narkotikdən istifadə hallarına rast gəlinir. Şübhəsiz ki, bütün bu məlumatlar həyəcan doğurmaya bilməz”.

M. Əfəndiyev bildirib ki, bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da bu problem mövcuddur: “Azərbaycan 20 ilə yaxındır ki, beynəlxalq ictimaiyyət, aparıcı dünya dövlətləri ilə birgə problemin həlli yolunda ardıcıl və məqsədyönlü işlər həyata keçirir. Hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən bu sahədə çox ciddi nəticələr əldə olunub və qeyri-qanuni dövriyyədən tonlarla narkotik maddə (2012-ci ildə bu rəqəm təxminən 1 ton 371 kq olub) çıxarılaraq məhv edilib”.

İRAN PREZİDENTİNDƏN İNANILMAZ AÇIQLAMA: "QADINLARA GEYİMƏ GÖRƏ..."

İranın yeni seçilmiş prezidenti Həsən Ruhani iranlıların hüquqlarının əllərindən alındığını və inkar edildiyini bildirib

Ruhani İranın məşhur "Çilçıraq" gənclik jurnalına verdiyi müsahibədə, qadınlar və kişilər arasında ayrı-seçkilik qoyulmasının əleyhinə olduğunu və Facebook kimi sosial media şəbəkəsinin xoş qarşılanacaq bir fenomen olduğunu bildirib. O deyib: "Texnologiyanın belə yüksək inkişafı dövründə heç kəs bu inkişafdan uzaqlaşdırıla və ya karantində saxlanıla bilməz".

Ruhani İranda internet üzərinə qoyulmuş ciddi nəzarət barəsində də danışib. O bildirib ki, hakimiyyət tərəfindən internetin nəzarətə götürülməsi düzgün deyil. Bunun siyasi səbəbləri var. Onlar insanların internet məkanındakı azadlıqlarından qorxurlar. Elə bu səbəbdən də onlar informasiya almağı məhdudlaşdırırlar. Ancaq bu filtrləmə nəticəsizdir.

İranda bir çox səhifələrə, o cümlədən Facebook və Twitter-ə giriş qadağan edilib. Lakin iranlılar anti-filtrləmə proqramı və ya xüsusi virtual şəbəkə vasitəsilə bu səhifələrə daxil ola bilirlər.

Həsən Ruhani qadınların hicab geyməsi ilə bağlı suala "qadınlar geyimlərinə görə təzyiq edilməməli olduğunu" deməklə sensasiyalı açıqlama verib. Lakin o, hicab geyilməsinin könüllü olması ilə bağlı heç nə deməyib. Ruhani bildirib: "Əgər qadın və ya kişi bizim geyim qaydalarımıza tabe olursa, bu o demək deyil ki, onun ləyaqəti sual altına alınmalıdır". Qeyd edək ki, İranda qadınlar hicab geyinmək məcburidir. İslam dövləti qurulandan bəri qadınlar evdən bayıra çıxdılarsa, məcburən hicab geyinməlidirlər. Bu qaydanı pozanlara qarşı sərt tədbirlər görülür.

Həsən Ruhani islahat yönümlü şəxs kimi xarakterizə olunur.

PUTİN DİNİ İNANCLARA TƏHQİRİ QADAĞAN EDƏN QANUN İMZALADI

*Rusiyada dini inanclara edilən təhqirlərin qarşısını almaq məqsədilə
Cinayət Məcəlləsində əlavələr edilib*

Rusiya prezidenti Vladimir Putin dini inancları olan insanlara edilən təhqirlərin qarşısını almaq məqsədilə Rusiya Cinayət Məcəlləsinə edilən əlavələri imzalayıb. Yeni tənzimləmə imanlıların dini hissələrini zədələyə biləcək təhqirlərdən istifadə edənlərin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasına imkan verir.

Prezidentin internet saytında yer alan açıqlamada yeni tənzimləmənin detalları da açıqlanıb. Belə ki, Cinayət Məcəlləsinə əlavə olunmuş yeni qanuna görə, dini inanclara təhqir məqsədilə cəmiyyətə qarşı hörmətsizlik edən ictimai tədbirlərdə iştirak edənlərə 300 min rubl (təxminən 10 min dollar) pul cəzası, 240 saat və ya 1 ilə qədər məcburi iş, yaxud 1 il müddətində həbs cəzası veriləcək.

Bu cinayətin dini mərasim və ibadətlərin edildiyi xüsusi yerlərdə işlənməsi halında isə günahkar şəxsə 500 min rubl (təxminən 16 min dollar) pul cəzası, 480 saat və ya 3 ilə qədər məcburi iş, yaxud 3 ilə qədər həbs cəzası verilə bilər. Qanun 1 iyul tarixindən etibarən qüvvəyə minmişdir.

RAMAZANDA PEYĞƏMBƏR MƏSCİDİNİ ZİYARƏT EDƏNLƏRƏ 5 MİN İŞÇİ XİDMƏT EDİR

Səudiyyə Ərəbistanının Mədinə şəhərində yerləşən Peyğəmbər məscidinin rəhbərliyi “Məscid ən-Nəbəvi”nin binası və ətraf ərazilərində təmizlik və səliqənin yüksək səviyyədə olması üçün 5 min işçi ayırır

Məscidin şimal, qərb və şərq meydanları 10 min xalça ilə döşənmişdir. “Ər-Riyad” qəzetinin yazdığına görə, Peyğəmbər məscidinin rəhbərliyi buraya müqəddəs ayın hər günündə 300 tondan artıq Zəm-zəm suyu gətirir.

Məscidin içərisində və həyətinə sərin Zəm-zəm suyu ilə dolu çənlər, çənlərin yanında zəvvarlar üçün birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulan stəkanlar qoyulmuşdur. Məscidin həyətinə, həmçinin zəvvarlar və oruc tutan şəxslərin günəş və yağışdan qorunmaları üçün 250 ədəd hərəkət edən çətirlər yerləşdirilmişdir.

Bundan əlavə, ibadət evində 436 hava tənzimləyicisi işləyir. Məscidin təmiz qalması, xüsusilə də xalçaların çirklənməməsi məqsədilə rəhbərlik 3 minə yaxın alüminium ayaqqabı rəfi quraşdırmışdır.

KRIMDA YARIMADANIN ƏSAS MƏSCİDLƏRİNDƏN BİRİ BƏRPA OLUNUR

Krımда yarımadaının Xanlıqlar dövrünün əsas məscidlərindən biri olan “Orta Cami”nin təmir-bərpa işləri aparılır

Məscidin minarəsi və fasadı artıq bərpa edilib. Təmir-bərpa işlərində müasir texnologiyadan, xüsusilə isti döşəmədən istifadə edilir. Layihə Krım İnkişaf Fondunun rəhbəri Rüstəm Ömərovun şəxsi vəsaiti hesabına həyata keçirilir.

Krımın Müsəlman Dini İdarəsi hesab edir ki, “Orta Cami” məscidi tezliklə paytaxt Baxçasarayın gözəl guşələrindən biri olacaq

ALMANİYANIN QİSSEN UNİVERSİTETİNDƏ İSLAM ARAŞDIRMA MƏRKƏZİ AÇILIB

Almaniya universitetlərində İslam daha möhkəm mövqeyə malikdir

“İslam-today”-in verdiyi xəbəre görə, Almaniyanın Frankfurt/Qissen universiteti ölkədə İslam araşdırma mərkəzinin açıldığı dördüncü universitetdir. Mərkəz Quran dərsləri üzrə mütəxəssislərin birləşdirilməsi, İslam düşüncəsinin tarixi, İslam mədəniyyəti və sosiologiyasının öyrənilməsi ilə məşğuldur.

Ölkədə fəaliyyət göstərən dörd mərkəz İslam alimləri-ilahiyyatçılar, sosial və ictimai iş üzrə mütəxəssislər, məktəb və məscidlər üçün İslam dini müəllimləri hazırlayır. Mərkəzlərdə İslam dini üzrə araşdırmalar iki istiqamətdə aparılır: dini təhsil və akademik islamşünaslıq.

İKİ HƏFTƏ ƏRZİNDƏ 35 MİN AFRİKALI İSLAMI QƏBUL EDİB

Misirdən olan təbliğatçı qrupun uğurlu işi sayəsində iyunun ilk iki həftəsində 60-dan çox kənddən olan 35 min afrikalı İslamı qəbul edib

İslam təbliğatçıları böyük bir işin öhdəsindən gəlirlər. Əl-Misriyyun qəzetinin verdiyi məlumatlara görə, missioner fəaliyyətindən əlavə, İslam təbliğatçıları məscid və Quran dərslərinin keçiriləcəyi məktəblərin tikilməsi üçün torpaqlar veriblər, kasıb kəndlərin su təchizatının təmin edilməsi məqsədilə su quyuları qazıblar

İNGİLTƏRƏDƏ RAMAZANLA BAĞLI MARAQLI QƏRAR

Channel 4 televiziyası Ramazan ayı boyunca səhər namazları vaxtı azan səsini yayımlayır

Böyük Britaniyanın *Channel 4* televiziyası Ramazan ayı boyunca səhər namazları vaxtı azan səsini yayımlayır. *The Guardian*-ın verdiyi məlumata görə, telekanalın rəhbəri Ralf Li ölkədə 2.8 milyon müsəlmanın olduğunu və terrorizmin İslamla heç bir əlaqəsi olmadığını söyləyib. O, eyni zamanda *Channel 4*-ün bu addımına görə tənqidlərə tuş gələcəyinə şübhə etmədiyini bildirib.

Üç dəqiqəlik azan iyulun 9-dan başlayaraq yayımlanır. Bundan başqa, Ramazan ayının birinci günü *Chanel 4* telekanalı öz verilişlərini kəsərək, ibadətə yaxınlaşdığını xatırladan 20 dəqiqəlik videoçarx göstərmişdir.

Britaniyanın Müsəlmanlar Şurası *Channel 4* telekanalının bu qərarını dəstəkləyib.

The Guardian xatırladır ki, sözügedən kanal mübahisəli yayımı ilk dəfə buraxmır. Belə ki, 2008-ci ildə İran prezidenti Mahmud Əhmədinejadın Yeni il təbriki nitqini II Yelizavetanın hər ilki təbrikinə alternativ kimi verib.

XRİSTİANLIQ TARİXDİR, İSLAM GƏLƏCƏYİN DİNİDİR

Britaniyanın Daily Mail qəzeti kilsə və məscidin müqayisəsindən bəhs edən fotoreportaj dərc edib

Qəzetin qənaətinə görə, Xristian dini sadəcə Britaniya tarixinin bir hissəsidir, gələcək isə İslamla müəyyənləşdirilir.

Məqalədə deyilir ki, 2011-ci ilin statistik məlumatlarına əhəmiyyət verilməməlidir. Belə ki, həmin məlumata görə, Britaniyada 32.2 milyon xristian var. Daha dərinlərə nüfuz edərək Britaniyadakı əsl dini görmək istəyənlər qəzetin çəkdiyi şəkillərə baxmalıdırlar. Şəkillər hər hansı bir statistik məlumatın dediyindən daha artıq söz deyir.

Məqalədə kilsə və məscid ziyarətçiləri arasında say baxımından çox böyük fərq olduğu deyilir. Belə ki, 1230 nəfər tutumu olan Müqəddəs Georgi kilsəsini 12 nəfər ziyarət edir. Çəkilən şəkillərdə 1000 nəfərin yerləşə biləcəyi Müqəddəs Mariya kilsəsində cəmi 20 nəfərin olduğu görünür. Ölkə məscidlərində isə vəziyyət fərqlidir: 100 nəfərlik tutumu olan məscidə cümə namazında 500 mömin gəlir. Məscid ətrafındakı küçələr belə insanla dolu olur.

BƏƏ-DƏ SON 20 İLDƏ 20 MİNDƏN ARTIQ İNSAN İSLAMI QƏBUL EDİB

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Dubay şəhərindəki İslam İnformasiya Mərkəzi İslamı qəbul edənlərin sayı ilə bağlı ənənəvi illik hesabatını təqdim edib

Araşdırma nəticəsində müəyyən edilib ki, BƏƏ-də 1993-cü ildən etibarən 20 mindən artıq insan İslamı qəbul edib. Burada 2009-cu ildə İslamı qəbul edənlərin sayı min nəfərdən artıq idisə, 2012-ci ildə bu rəqəm 2 minə yaxın olub.

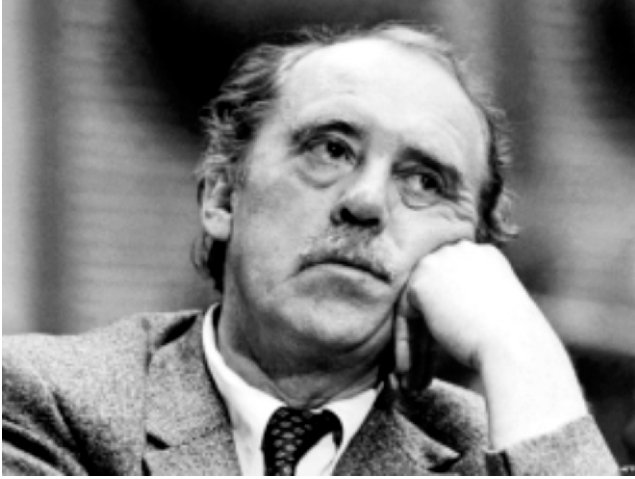
İslam informasiya mərkəzi 20 ildən artıqdır fəaliyyət göstərir. Bu müddət ərzində təşkilat könüllüləri İslam və müsəlmanların həyat tərzini tanışlıqla bağlı çoxsaylı kampaniyalar həyata keçiriblər. Mərkəzdən verilən məlumata görə, son 20 il ərzində ölkədə İslamı qəbul edənlər 200 müxtəlif millət nümayəndələridir. Onlar arasında çoxluğu Cənubi Afrika, Rusiya, Çin, Uqanda və Filippindən gəlmələr təşkil edir.

Dubayın İslam Məlumat Mərkəzi yeni din qəbul etmiş insanları dini təhsillə təmin edir. Könüllülər dünyanın bir çox dillərində İslam haqqında kitablar yayırlar. Mərkəzdə İslama həsr edilmiş məruzələr oxunur. İslamı yeni qəbul etmiş müsəlmanların mərkəz binasında dostluq görüşləri keçirmələrinə icazə verilir.

ELZA BASKOLAYTIN ÖLÜMÜ (hekayə)

Henrix Böll
Nobel mükafatı laureatı
(Almaniya)

XX əsrin ən görkəmli ədəbi simalarından biri, Nobel mükafatı laureatı Henrix Böllün (1917- 1985) yaradıcılığı nəinki müharibədən sonrakı alman ədəbiyyatında, eləcə də çağdaş dünya ədəbiyyatında yeni bir mərhələ olmuşdur...

Böll İkinci Dünya müharibəsinin iştirakçısı olmuş, 1939-cu ildən müharibənin sonunadək müxtəlif ölkələrdə, müxtəlif cəbhələrdə vuruşmuş, dəfələrlə yaralanmış, əsir düşmüşdür və tədqiqatçıların fikrincə, alman ədəbiyyatında onun kimi yaradıcılığı şəxsi həyatı ilə son dərəcə sıx bağlı olan ikinci yazıçı tapmaq çətindir. Doğrudan da, onun, janrından asılı olmayaraq bütün əsərlərində əsas təsvir obyektı birbaşa şahidi olduğu hadisələr, yaratdığı obrazlar isə müasirləri olmuşdur. Beləliklə, Böllün yaradıcılığı üçün əsasən iki mövzu

səciyyəvi olmuşdur: müharibə və müharibə qurtarandan sonra onun iştirakçıların yaşamağa məcbur olduqları ictimai-sosial şərait... Daha doğrusu, müharibənin dəhşətləri, insanların istər fiziki, istərsə də mənəvi şikəstliyi, onların "qaçqınlar və əsirlər əsrində" (H.Böll) üzləşdikləri çətinliklər, soyuq müharibə və "balaca adamların" hər gün dəyişən siyasi oyunların, dini-əxlaqi dünyagörüşlərin qurbanına çevrilməsi H.Böll yaradıcılığının əsas motivləri olmuşdur.

Dünya mədəniyyəti xəzinəsinə "O illərin çöreyi", "Və heç nə demədi", "Sahibsiz ev", "Haradaydın, Adəm?", "Saat onun yarısında bilyard oyunu", "Bir təlxəyin düşüncələri" və s.bu kimi qiymətli romanlar bəxş etmiş H.Böll hekayə janrının da ustalarından hesab olunur. Böll hekayə janrını öz müasirlərinin birində "ən çox sevdiyi cazibədar nəsr forması" adlandırmışdır və doğrudan da, yaradıcılığının son günlərində bu janra müraciət etmiş, "Yolçu, yolun düşsə Spar...", "Mənim qəmli sifətim", "Çöreyin dadı" və sair kimi gözəl hekayə nümunələri yaratmışdır

Bizim əvvəllər yaşadığımız evin zirzəmisini Baskolayt adlı bir ticarətçiye kirəyə vermişdilər. Dəhliz həmişə portağal qutuları ilə dolu olurdu və ordan çürümüş meyvə iyi gəlirdi: Baskolayt hamısını dəhlizə yığıb hazır qoyurdu ki, zibildəşənlər gəlib aparsınlar. Süd rəngli şüşənin arxasından onun şərqi prussiyalılara xas olan gur səsinə eşidirdik: zamanədən şikayətlənirdi. Ancaq Baskolayt ürəyinin dərinliyində çox şən adam idi. Yalnız uşaqlara məxsus olan bir həssaslıqla duyurdu ki, onun bu şikayəti üzəgördür və bizim də üstümüzə yalandan qışqırır. Həmişə iki-üç pilləkən yuxarı qalxar, cibinə doldurduğu almaları, portağalları top kimi bir-bir bizə atardı.

Onda çox adam Baskolaytı qızı Elzaya görə tanıyırdı. Bilirdik ki, Elza rəqqasə olmağa hazırlaşır. Bəlkə də elə rəqqasə idi. Ancaq hər halda, çox məşq edirdi. Özü də mətbəxin böyründəki, divarlarına sarı rəng çəkilmiş otaqda məşq edirdi. Sarışın, nazikbədən, solğun bənizli qız idi, əynində yaşıl rəngli idman trikosu, gah barmaqlarının ucunda dövrə vurur, gah da Qu quşu kimi süzür, tullanır, yerində fırlanırdı. Qaranlıq düşəndə mənim yataq otağımdan hər şey görünürdü: al yaşıl rəngli paltardakı arıq bədəni, gərginləşmiş solğun bənizi. Tullanarkən sarışın saçları hərdən tavandan asılmış çırağa toxunur, onu yelləndirirdi və həmin anda qaranlıq həyətdəki sarımtıl işıq dairələri bir az genişləndirdi. Bir də görürdün kimsə həyətdən qışqırır: "Qəhbə!" Mən onda bilmirdim "qəhbə" nə deməkdir. Bəziləri də deyirdi: "Yaramazlığa bax!" Mənə elə gəlirdi ki, "yaramazlığın" nə olduğunu bilirəm və inanmırdım ki, Elzanın bununla nəsə bir əlaqəsi olsun. Həmin anda Baskolaytın mətbəxinin pəncərəsi taybatay açılırdı və içəridəki tüstü-dumanla birlikdə onun iri, daz kəlləsi də çölə çıxırdı, açılmış pəncərədən

həyatə işıq düşürdü və bir qatar söyüş də həmin işığa qarışırdı. Ancaq bu söyüşlərdən heç birini başa düşmürdüm. Bütün bunlara baxmayaraq, tezliklə Elzanın otağının pərdəsi qalınlaşdı, daha həyatə ordan işıq düşmədi. Ancaq mən yenə də hər axşam tutqun işıq görünən pəncərəyə baxırdım, heç nə görməsəm də, bilirdim ki, Elza Baskolayt al yaşıl trikosunu geyinib, arıq və sarışındır, yuxarıdan asılmış papaqsız çırağın altında süzür.

Sonralar biz ordan köçdük, mən yaşa doldum, "qəhbə"nin nə olduğunu bildim, inanmağa başladım ki, "yaramazlığın" da nə olduğunu başa düşürəm. Çoxlu rəqqasə gördüm, ancaq heç biri Elza Baskolayt kimi xoşuma gəlmədi. Onun haqqındasa heç nə bilmədim. Biz başqa şəhərə köçdük, müharibə başladı, özü də lap çox çəkdi və mən Elza Baskolaytı tamamilə unutdum. Hətta qayıdıb bu şəhərə köçəndə də yadıma düşmədi. Böyük topdansatış firmasında sürücü işləyəndə qədər özümü müxtəlif sənətlərdə sınaqdan keçirdim. Məlum oldu ki, mən yalnız bu yük maşınının dilini bilirəmmiş. Hər səhər tezdən siyahını alır, alma, portağal qutuları, gavalı zənbilləri ilə yüklənmiş maşını şəhərə sürürdüm.

Günlərin bir günü yenə maşını yükləmək üçün anbarın qarşısında saxlamışdım və müdir də əlində siyahı, yüklənən malları yoxlayırdı. Bu vaxt hesabdar, qapısına banan reklam edən şəkillər vurulmuş otağından çıxıb, müdirdən soruşdu:

- Baskolayta da nəşə göndərəcəyik?

- Nə sifariş verib? Yenə göy üzüm?

- Bəli, - deyər hesabdar gicgahına qoyduğu qələmi götürdü və təəccüblə müdirə baxdı.

- Hərdən nəşə sifariş verir, - dedi müdir, - özü də göy üzüm. Niyəsini bilmirəm, ancaq göndərə bilməyəcəyik, - sonra da əyinlərinə boz xalat geyinmiş fəhlələrə tərəf döndü: - İşinizdə olun!

Hesabdar öz otağına çəkildi və mən həmin andan sonra izləyə bilmədim ki, siyahıda olanların hamısı yükləndi, ya yox. O dəqiqə dördkünc, gur işıqlı mətbəx pəncərəsi, arıq, solğun bənizli, al yaşıl triko geyinmiş Elza Baskolaytın necə rəqs etdiyi gözlərimin önündə canlandı və mən bu səfər marşrutu dəyişdim.

Bir vaxtlar yanında oynadığımız küçə lampalarından biri hələ qalmışdı, ancaq papağı yox idi. Evlərin çoxu uçub - dağılmışdı, maşın tez-tez çala - çuxura düşürdü. Əvvəllər uşaqların arı kimi vızılдаdığı küçədə indi bircə uşaq görünürdü. Qarayanız, solğun bənizli oğlan idi, yorğun halda ucuq bir divarın üstündə oturub, ağ rəngə çalan toz-torpaqda fiqurlar çəkirdi. Yanından keçəndə baxışlarını qaldırdı, ancaq o dəqiqə də başını aşağı saldı. Baskolaytın evinin qarşısında əyləci basıb düşdüm. Balaca vitrinləri toz basmışdı, piramida şəklində üst-üstə yığılmış qutular uçub-dağılmışdı, sarı rəngli qutular zir-zibilin içində qaralmışdı. Divar uzununu yuxarı baxıb, tərəddüdlə qapını açdım, yavaş - yavaş aşağı düşdüm. Qapının lap yaxınlığındakı qutularda üst-üstə yığılmış əzik - üzük ədvalar kəskin nəm iyi verirdi. Sonra da Baskolaytın çiyinlərini, papağının altından çıxmış ağ saçlarını gördüm. Hiss etdim ki, böyük çəlləkdən sirkəni şüşəyə boşaltmağa çətinlik çəkir. Axıra kimi də bacarmadı, şüşənin ağzını krana düz tutmadığı üçün turşumuş maye onun barmaqları arasından süzülərək, döşəmədə gölməçə yaratdı. Həmin anda çürümüş, turşumuş iy verən döşəmə ayaqları altında cırıldayırdı. Piştaxtanın yanında qırmızımtıl palto geyinmiş arıq bir qadın dayanıb biganəliklə ona baxırdı. Deyəsən, şüşəni birtəhər doldura bildi, onun qapağını burdu və mən bayaq qapıdan içəri girəndə dediyim sözləri bir də təkrar etdim:

- Sabahınız xeyir.

Heç biri cavab vermədi.

Baskolayt şüşəni piştaxtanın üstünə qoydu. Sifəti solğun idi, qırılmamışdı və qadının üzünə baxıb dedi:

- Qızım ölüb...Elza...

- Bilirəm, - qadın əsəbiləşdi. - Beş ildir bilirəm... Qab-qacağı yumaq üçün qum da verin.

- Qızım ölüb... - deyən Baskolayt təəccüblə, yazıq - yazıq qadına baxdı.

Qadın isə dedi:

- Qurusundan... bir kilo.

Baskolayt piştaxtanın altından qaralmış bir çəllək dartıb çıxardı, tənəkə kürəkciyi onun içinə salıb qarışdırdı. Əlləri əsə-əsə sarımtıl qumdan kağız torbaya yığdı.

- Qızım ölüb! - dedi. Qadın susdu. Mən ətrafa baxdım, toz basmış əriştə qutularından, kranından yavaş-yavaş damcılayan sirkə çəlləyindən, qumdan, sarışın bir oğlan uşağının irişə - irişə çoxdan yoxa çıxmış şokolad yeməsini təsvir edən pardaxlı lövhəcikdən başqa heç nə görmədim. Qadın şüşəni tor zənbilə qoydu, qumu onun böyründə yerləşdirdi, piştaxtanın üstünə bir neçə dəmir pul atdı, geri dönüb mənim yanımdan keçəndə əlini gizlicə gicgahına apardı, yəni "başı xarab olub" - dedi və gülümsədi.

Yadıma keçmiş günlər düşdü. O qədər balaca idim ki, burnum piştaxtaya dəyirdi, ancaq buna baxmayaraq, hansı qənnadı firmasınınsa şüşə qutusunu görə bilirdim. İndi həmin şüşə qutunun içində toz basmış un kisəcikləri vardı. Birdən mənə elə gəldi ki, balacalaşdım, burnum o çirkli piştaxtaya dəydi, ovcumda konfet almağa gətirdiyim pfenniqləri sıxmışam. Gördüm ki, Elza Baskolayt rəqs edir, camaat həyətdən qışqırır: "Qəhbə!" "Yaramazlığa bax!"...

Baskolaytın səsi məni ayıltıdı...

- Qızım öldü....

Bu sözləri qeyri - ixtiyari deyirdi, heç bir hiss-həyəcan yox idi. Şüşəli piştaxtanın yanında dayanıb, küçəyə baxırdı.

- Elədir, - dedim.

- O öldü! - dedi.

- Elədir, - dedim. Arxası mənə tərəf dayanmışdı, əlləri də bomboz, ləkə-ləkə olmuş qısa xalatinin cibində...

- Üzümlü çox xoşlayırdı... Özü də göy üzümü... ancaq öldü...

Məndən heç soruşmadı ki, nə istəyirəm, ya da nə buyururam. Sadəcə, şüşəli piştaxta ilə kranından yavaş-yavaş damcılayan sirkə çəlləyinin arasında dayanıb çölə baxır, öz-özünə deyirdi: "Qızım öldü!" "O öldü!" Və heç mənə tərəfə də baxmırdı.

Deyəsən, lap əbədiyyətin özü qədər orada dayandım, özümü tamamilə unutdum, xatirələrin qoynunda itib - batdım, həzin bir şırıltı ilə yan - yörəmdən axıb gedən zamanı hiss eləmədim. İçəri bir qadın girəndə, özümə gəldim. Balacaboy, kök bir qadın idi. Baskolayt ona tərəf çevrilib dedi:

- Qızım öldü....

- Bilirəm, - deyən qadın qəflətən ağlamağa başladı. - Bir kilo qum... quru olsun...

Baskolayt piştaxtanın arxasına keçib, kürəkciyi çəlləyin içinə saldı...

Mən çıxıb gedəndə qadın hələ də ağlayırdı.

Bayaq uçuq divarın üstündə oturmuş qarayanız, solğun bənizli oğlan mənim maşınının üzəngisinə qalxmışdı, diqqətlə içəri baxırdı. Sonra əlini açıq pəncərədən içəri salıb əvvəlcə sağ, sonra da sol dönüm lampalarını yandırdı. Qəflətən məni yanında görəndə diksindi, əlimi uzadıb tutdum, qorxu yağan solğun sifətinə baxdım, maşındakı qutudan bir alma götürüb ona verdim. Onu buraxanda təəccüblə üzümə baxdı. Elə baxdı ki, özüm də diksindim, bir alma da götürdüm... birini də götürdüm... ciblərinə doldurdum, sonra qoynuna yığdım... yığdım...

Sonra maşına minib getdim...

Tərcümə edəni:

Vilayət Hacıyev

ƏN NAZİK SMARTFON SATIŞA ÇIXARILDI

Böyük Britaniyada "Ascend P6" smartfonunun satışlarına başlanılıb

Dumanlı Albionda operatora "bağlanmamış" aparatın qiyməti 450-500 dollardır, müqavilə ilə isə ayda 30 dollar təşkil edəcək.

Avstraliyada cihaz iyulun ortalarında satışa çıxarılmış və burada qiymətlər ənənəvi olaraq yuxarıdır: "Ascend P6" smartfonu xidmət şərtlərindən asılı olaraq 500-570 dollar təşkil edir.

"ICTnews.az" elektron xəbər xidməti "tech.onliner.by" saytına istinadən bildirir ki, yaxın vaxtlarda "Huawei" şirkətinin smartfonunun başqa regionlarda da satışa çıxarılacağı gözlənilir.

Xatırladaq ki, "Ascend P6" smartfonu 1,5 GHz takt tezlikli dördnüvəli prosessor, 4,7 düymlik HD təsvir ölçülü ekran və 2000 milliampere/saat tutumlu batareya, 8 meqapikselli əsas və 5 meqapikselli ön kameralar, 2 GB əməli yaddaşa təchiz edilib. Əməliyyat sistemi qismində "Huawei Emotion UI" örtüyünə malik "Android 4.2.2" quraşdırılıb.

ANTROPOMORF ROBOTUN İNSANLARLA ÜNSİYYƏTƏ GİRMƏK QABİLİYYƏTİ YOXLANILIR

Honda şirkəti iyulun 3-dən etibarən Tokio Elm Muzeyində "Asimo" adlı antropomorf robotun təqdimatına başlamışdır

Qarşıdakı bir ay ərzində robotun insanlarla ünsiyyətə girmək qabiliyyəti yoxlanacaqdır. Şirkət "Asimo"nun müstəqil şəkildə necə danışdığını və hərəkət etdiyini dəqiqləşdirmək niyyətindədir.

Kamera və sensorlarla təchiz edilmiş "Asimo" ətrafındakı insanları bir an içərisində tanımaq və onların hərəkətini təhlil etmək qabiliyyətinə malikdir.

Robot həmin informasiyadan istifadə edərək müvafiq qərarlar qəbul edir.

*Vüqar Ağayev,
AzərTAC-ın xüsusi müxbiri
Tokio*

YENİ "GREEN 500" REYTINGİ

"Top-500" reytingində dünyanın ən güclü superkompüterləri hesablama gücünə görə sıralanır

Lakin superkompüterin hesablama gücü bu və ya digər hesablama sisteminin mükəmməlliyini müəyyənləşdirən əsas göstərici deyil. Məsələn, heç kəs avtomobili yalnız onun maksimal sürətinə görə qiymətləndirmir, hazırda bütün istehlakçılar üçün gedilmiş yola yanacağın işlənməsi daha mühüm göstərici sayılır. Superkompüterlər üçün də "Green500" reytingi mövcuddur: sözügedən reytingdə superkompüterlər hesablama gücünün sərf edilən enerjinin miqdarına nisbəti üzrə qiymətləndirilir.

Milli.Az ICTnews-a istinadən bildirir ki, iki ildə bir dəfə yenilənən "Green500" reytinginin yeni redak-

siyasında iki yeni sistem reytingin ön pillələrində qərarlaşıblar. Birinci sistem İtaliyada "CINECA" superkompüter hesablamaları mərkəzində yerləşən və 3.21 qiqaflops/vatt effektivlik göstəricisinə malik "Euro-ra" superkompüteridir. 3.18 qiqaflops/vatt effektivlik göstəricisinə malik "Aurora Tigon" superkompüteriyə reytingdə ikinci pillədə qərarlaşıb. "Eurotech" şirkəti tərəfindən istehsal edilmiş hər iki superkompüter sistemi əvvəlki rekordçu - "Tennessee Beacon" superkompüterinin effektivlik göstəricisini təxminən 30 faiz ötüb.

BELÇİKA KRALININ TAXT-TACDAN İMTİNA ETMƏK QƏRARI

Belçika kralı İkinci Albert iyulun 3-də xalqa televiziya ilə müraciətində özünün böyük oğlu, 53 yaşlı vəliəhd şahzadə Filipin xeyrinə taxt-tacdən imtina etmək qərarını açıqlamışdır

Belçika sakinləri onu “Mersi, Alber!” sədələri ilə yola salırlar. Bu il avqustun 9-da İkinci Albertin taxta çıxmasının 20 ili tamam olacaqdı.

Kral vəliəhd şahzadə Filipin taxt-tacı qəbul etməyə hazır olmasına tam əminliyini bildirmişdir.

Ölkənin Baş naziri Elio di Rupo bildirmişdir ki, kralın bu elanından sonra Belçika hökuməti vəliəhd şahzadə Filipin taxt-tacı qəbul etməsinə hazırlıq görməyə başlamışdır.

Monarxın müraciətindən 10 dəqiqə sonra televiziya ilə çıxış edən Baş nazir Di Rupo demişdir: “Belçika öz sevimli monarxını hörmətlə yola salır, yeni kral Filipi və kraliça Matildanı alqışlayır”.

Belçikalıların yeni kralı iyulun 21-də, Belçikanın milli bayramı günündə taxt-tacı qəbul etmişdir.

AB MƏRAKƏŞDƏ GENDER PROBLEMİNİN HƏLLİNƏ 60 MİLYON AYIRIB

Mərakeşin islam hökuməti ölkə konstitusiyasında qadınlarla kişilərin hüquq bərabərliyini gerçəkləşdirmək üçün plan təqdim edib

BBC-nin məlumatına görə, 60 milyon dollarlıq bu planı Avropa Birliyi (AB) maliyyələşdirir. Bu hüquq bərabərliyinə təhsil, səhiyyə və dövlətin idarə olunması məsələləri daxildir.

Tək anaların dəstəklənməsi üçün abort edilməsinə icazənin verilməsi bəndi o sənəddən çıxarıldıqdan sonra plan hökumət tərəfindən bəyənilib.

Hazırda Mərakeş hökumətində bir qadın nazir var – Bəssimə Hakkau. O, həmrəylik, qadın və sosial inkişaf məsələləri üzrə nazirdir. Yeni proqramın əsas lobbiçisi də odur.

VENESUELANIN MÜDAFİƏ NAZİRİ QADIN OLDU

Venesuela prezidenti Nikolas Maduro admiral Karmen Melendes müdafiə naziri təyin edib

İTAR-TASS agentliyinin verdiyi məlumata görə, Karmen Melendes Venesuelanın ilk qadın müdafiə naziridir.

Karmen Melendes bu təyinat qədər Prezident Administrasiyasına rəhbərlik edib və keçən ilin iyulunda Venesuela tarixində admiral rütbəsi alan ilk qadın olub.

HƏMCİNSLƏRİN NİKAHINI QANUNILƏŞDİRƏN 15-Cİ ÖLKƏ

Kosta -Rikanın parlamenti həmcinslərin nikahını ləqallaşdıran qanun layihəsini qəbul edib

Prezident Laura Çinçilya qanunu imzalayarkən, “Kosta -Rika irəliləməli və bu qanun qüvvəyə minməlidir”- deyə bildirib. Dəyişikliklər “Gənclər haqqında qanun”a edilib. Yeni sənədə əsasən, nikah “insan ləyaqətini diskriminasiya etmədən” gerçəkləşdirilməlidir.

PAPANIN RİSALƏSİNDƏN: NİKAH – KİŞİ İLƏ QADIN ARASINDA İTTİFAQDIR

Roma papası Birinci Francis yerli keşişlərə göndərdiyi “İnancın işığı” adlı ilk risaləsində nikah haqqında katolik kilsənin ehkamına bir daha aydınlıq gətirib

BBC-nin məlumatına görə, Papa məhz qadın və kişi arasındakı ittifaqı nikah adlandırır. Bir müddət öncə o, Vatikanda “cinsi azlıqların lobbisinin olduğunu” söyləmişdi. Francis bildirib ki, ailə kişi və qadın arasında könüllü şəkildə qurulmuş ittifaqdır və burada məqsəd uşaqların doğulmasıdır.

Francisdən əvvəlki Papa – XVI Benedikt katolik kilsəsinin bu ənənəvi risaləsinin həmmüəllifidir. Risalə teoloqları Papanın fikirləri ilə tanış edir, eləcə də, katolik kilsəsinin inkişafına yardım göstərir. 82 səhifəlik risalədə müasir dünyanın kütləvi unutmazlıqdan qorunmasında xristian dininin rolu vurğulanıb.

İRANDA YENİ NAZİRLƏR KABİNETİNƏ GÖRƏ QANUN DƏYİŞİLİR

İran Parlamentinin daxili nizamnamələrin tənzimlənməsi komissiyasının təklifi ilə yeni nazirlər kabinetinin təşkili üçün qanunda bəzi dəyişikliklər olunacaq

"Fars" xəbər saytının verdiyi məlumata görə, bunu Parlamentin daxili nizamnamələrin tənzimlənməsi komissiyasının sədr müavini Qulamrza Katib deyib.

Katib qeyd edib ki, yeni seçilmiş prezidentin parlamentə təqdim edəcəyi nazirlərin bu qurumdan səs qazanması qaydalarında da bəzi şərtlər dəyişiləcək. O əlavə edib ki, bu dəyişikliklərin icrası üçün parlamentdə bu layihənin təsdiq olunması ilə yanaşı, ölkənin Nəzarət Şurası da dəyişiklik olmuş qanun layihəsini təsdiqləməlidir.

Katib deyib ki, qanunda baş vermiş dəyişikliklərə görə, yeni prezident tərəfindən nazir vəzifəsinə təqdim olunacaq şəxs həmin sahə üzrə ən azı 10 il iş stajına, həmçinin magistr diplomuna malik

olmalıdır.

Qeyd edək ki, İranda iyun ayının 14-də prezident seçkiləri keçirilib. Yeni seçilmiş prezident Həsən Ruhaninin and içmə mərasimi avqust ayının əvvəllərində olacaq. Bundan sonra yeni seçilmiş prezident nazirlər kabinetinin təşkili üçün müxtəlif nazir vəzifələrinə öz namizədlərini parlamentə təqdim edəcək. Parlament onların təyinatını təsdiqləyəcək.

Katib deyib ki, parlament dəyişikliklər layihəsini avqust ayının 3-dək müzakirəyə çıxararaq təsdiqləyəcək və çalışacaq ki, Nəzarət Şurası da bu layihəni həmin vaxta kimi təsdiqləsin.

TUNİSİN DEMOKRATİKLƏŞMƏSİNƏ OLLANDIN YARDIMI

Fransa prezidenti Fransua Olland Tunisdə demokratik islahatların keçirilməsinə 500 milyon avro yardım edəcəklərinə boyun olub

Xarici informasiya vasitələrinin məlumatına görə, Olland deyib ki, Tunisin demokratikləşməsi təcrübəsi başqa ərəb dövlətləri üçün örnək model ola bilər.

Prezident qeyd edib ki, Liviyada demokratikləşmə zor tətbiqi ilə müşayiət olunur, Misirdə o, seçilmiş prezidentin devrilməsi ilə dayandı, Suriyada isə siyasi dəyişiklik müharibəyə gətirib, çıxardı.

ÇAĞDAŞ TÜRKİYƏ POEZİYASINDAN ŞEİRLƏR

CAHİT KÜLEBİ
(1917-1996)

Hekayə

Sənin dodaqların pəmbə,
Əllərin bəyaz.
Al tut əllərimi, bəbək,
Tut bir az!

Mənim doğulduğum kəndlərdə
Ceviz ağacları yoxdu.
Mən buna görə sərinliyə həsrətəm,
Oxşa bir az!

Mənim doğulduğum kəndlərdə
Buğda tarlaları yoxdu.
Dağıt saçlarımı, bəbək,
Sovur bir az!

Mənim doğulduğum kəndləri
Axsamlar quldurlar basardı...
Mən buna görə yalnızlığı heç sevməm,
Danış bir az!

Mənim doğulduğum kəndlərdə
İnsanlar gülməyi bilməzdi.
Mən buna görə belə naçar qalmışam,
Gül bir az!

Mənim doğulduğum kəndlərdə
Quzey küləkləri əsərdi,
Buna görə dodaqlarım çatlaqdı,
Öp bir az!

Sən Türkiyə kimi aydın və gözəlsən,
Mənim doğulduğum kəndlər də gözəldi.
Sən də danış doğulduğun yerlərdən,
Danış bir az!

**ABDÜRRƏHİM
KARAKOÇ**
(1932)

Görüntü

Yaşılın rəngi budurmu?!
Yarpaqlar yalan söyləyir.
Köpüklənib axan sumu?!
Bulaqlar yalan söyləyir.

Sevərik, sevdə yandırarkən,
Nələr bitirdik baxarkən.
Əllər duaya qalxarkən,
Barmaqlar yalan söyləyir.

Maddələr olmuş masqara,
Mənalar çəkilməmiş dara...
Get də bax evdən məzara,
Torpaqlar yalan söyləyir.

Höyrat elim, saxta gerçək,
Əlini yaxamızdan çək...
Başımız dosta gedəcək,
Ayaqlar yalan söyləyir.

Yanılmışdıq birçə kərə
Səadət hara, biz hara...
İnanmayın gülənlərə,
Dodaqlar yalan söyləyir.

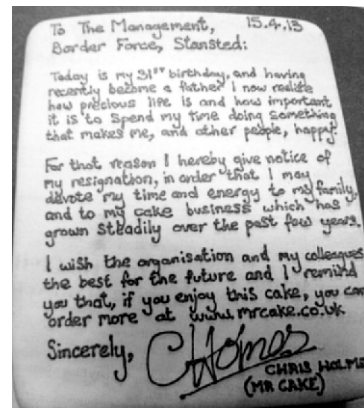
Bax oxunan türkülərə,
Kimi üsyan, kimi tələ...
Nə dinlərsən baxıb hələ,
Şərqilər yalan söyləyir.

ƏN ŞİRİN İSTEFƏ

7 il ərzində Londonun Stansted hava limanında işləyən 31 yaşlı Kris Holmes xeyallarını gerçəkləşdirmək üçün dünyada bir ilkə imza atmışdır

Uzun müddət hobbisi olaraq tort bişirən K.Holmes istefasını da tort üzərinə yazmışdır. Tortun üzərində "Bu gün mənim 31-ci ad günüdür və yenidən ata olmuşam. Çox dəyərli olduğumu düşündüyüm həyatımı, özümü və başqalarını xoşbəxt etməyə sərf edəcəyəm. Bu səbəblə sizə istefamı və qalan vaxtımı ailəmə və tort işi ilə keçirəcəyimi bildirmək istəyirəm. Şirkətə və iş yoldaşlarıma gələcək həyatlarında uğurlar arzu edir və bu tortu bəyənənlərin internetdən sifariş verə biləcəklərini bildirmək istəyirəm" sözləri yazılmışdır.

K.Holmes açıqlamasında tortu alan müdirinin çox təəccübləndiyini, eyni zamanda özünü bundan sonra sevdiyi işə həsr edəcəyi üçün xoşbəxt olduğunu bildirmişdir.

*Orxan İsmayilov,
AzərTAC-ın xüsusi müxbiri
London*

QISQANC XANIMLAR BU ÜZÜYƏ SEVİNƏCƏKLƏR

ABŞ-dakı TheCheeky.com saytı ərlər arvadların bir-birlərinə xəyanət etmələrinin qarşısını almaq üçün maraqlı vasitə təklif edir

Ailədə xəyanətin qarşısını almağa yönələn vasitə kimi reklam edilən nişan üzüyü 500 dollara satılır. Titan üzüyün daxilində "I'm Married" (Evliyəm) yazılıb.

Bu üzük barmaqdan çıxarılanda barmaqda "Evliyəm" sözü aşkar görünür.

QURUDA VƏ SUDA

ABŞ şirkəti quruda və suda hərəkət etmək qabiliyyətinə malik avtomobil istehsal edib

Trend-in verdiyi məlumata görə, dənizdə səyahət etmək üçün "Panther" adı verilən avtomobil cəmi 15 saniyə ərzində motorlu qayıqə çevrilir. Bu əməliyyatı isə sükan arxasındaca etmək mümkündür.

Qeyri-adi avtomobil 3,6 litrlik V6 motora malikdir. "Panther" avtomobilinin hazırlanmasına 14 il vaxt sərf edilib.

Sığorta şirkətləri "Panther"-i həm avtomobil, həm də motorlu qayıq kimi sığortalayır.

AZƏRBAYCAN TURİZMİ MÖVSÜMİLİKDƏN ÇIXIR

Ölkəmizdə konqres turizminin inkişafı ilə bağlı daha bir addım atıldı

Azərbaycanda turizmin mövsümiliyini aradan qaldırmaq üçün daha bir addım atılıb. Belə ki, dünyanın əksər turizm ölkələrində olduğu kimi, bizdə də artıq Konqres Bürosu (Convention Bureau) fəaliyyətə başlayıb. Qeyd edək ki, Konqres Bürosu beynəlxalq səviyyədə əlaqələrin qurulmasını təşkil edir, müxtəlif konqres və forumların ölkədə keçirilməsini təmin edir və beləliklə, ölkəyə turist cəlbində müstəsna rol oynayır.

Silsilə şəkildə keçirilən beynəlxalq şəbəkə konqreslərinin, forumların bir qisminin Azərbaycanda baş tutması isə ölkəmizdə mehmanxana fəaliyyətinin güclənməsinə, turizm şirkətləri tərəfindən təqdim olunan xidmətlərin çeşidinin və keyfiyyətinin artmasına səbəb olacaq.

Mədəniyyət və turizm naziri **Əbülfəs Qarayev** məsələyə münasibət bildirərkən qeyd edib ki, konqres turizmi öz-özlüyündə vacib bir istiqamətdir və Azərbaycanda son illər bu turizm növü böyük populyarlığa malikdir. Konqres turizminin yüksək göstəricilərinin mövcud olduğunu deyən nazir bildirib ki, bu turizm istiqaməti üçün mövsüm anlayışı yoxdur: “Azərbaycanda ilboyu əhəmiyyətli

beynəlxalq tədbirlər keçirilir. Olimpiya oyunlarına hazırlaşırıq. Bu oyunlar ərafəsində də çoxsaylı tədbirlər keçiriləcək. Beynəlxalq idman qurumlarının tədbirləri baş tutacaq. Məhz bu tədbirlər zamanı qonaqlara göstərilən xidmətləri yüksəltmək üçün belə bir büronun təsisini həyata keçirməyə qərar verdik.

Ölkəmizdə işgüzar turizmin inkişaf etdirilməsi məqsədilə yaradılan büronun əsas fəaliyyət istiqamətləri respublikamıza irimiqyaslı beynəlxalq tədbirlərin cəlb edilməsi, Azərbaycanın MİCƏ (işgüzar) turizm istiqaməti kimi təşviqi, beynəlxalq tədbirlərlə əlaqədar tender müsabiqələrində iştirak və s. məsələləri əhatə edəcək. Büro dövlətin və özəl sek-

torun vahid siyasət yürütməsinə imkan verəcək”.

Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələrdə turizmin bu növündən çox bacarıqla istifadə edirlər. Məsələn, Şimali Kiprdə turizm mövsümü cəmi 4-5 ay olduğu halda, bu ölkənin turizm təmsilçiləri bunu 7-8 aya çatdırıb. Bunun üçün qış aylarında konqres turizmi tətbiq edilir. Hotellər boş olduğu dövrlərdə universitetlər və digər qurumlar özlərinin beynəlxalq tədbirlərini burada keçirirlər. Bu, hotel sahiblərinə də sərf edir.

Azərbaycan Turizm İnstitutunun kafedra müdiri Bahadur Bilalov deyir ki, konqres turizmi - işgüzar və biznes turizmin bir qolu kimi (mütəxəssislərin müxtəlif mövzulu simpozium, konfrans və ya konqreslərdə iştirak üçün səfərlər etməsi) bir çox ölkələrdə geniş yayılıb. Turizmin inkişaf etdiyi ölkələrdə turist axınının bərabər paylanması üçün bu növədən bacarıqla istifadə edirlər: “Belə işgüzar tədbirlər, adətən, yaz və ya payız mövsümündə təşkil edildiyindən, turist axınının tənzimlənməsində əhəmiyyətli

yətli rol oynayır.

Konqres turizminin bir cəhətini də qeyd etmək lazımdır. Bir çox hallarda adını sadaladığımız tədbirlərə qatılmaq üçün səfər edən mütəxəssislər öz ailə üzvlərini də özləri ilə aparmaq istəyirlər. Bu səbəbdən də konqres turizminin inkişafında maraqlı olan təşkilatlar bu məsələni diqqətdə saxlamalı, tədbir iştirakçılarının ailə üzvləri üçün xüsusi ekskursiya proqramları təklif etməlidirlər. Digər bir tərəfdən, konqres turizminin inkişafında maraqlı olan dövlətlər xüsusi konqres mərkəzləri inşa edirlər.

Bu günlərdə Azərbaycanda da belə bir mərkəz təsis edilib. Hesab edirəm ki, Azərbaycan Konqres Bürosunun fəaliyyəti elə konqres turizminin də inkişafına səbəb olacaq. Çünki bu turizm istiqamətinin Azərbaycanda perspektivləri yüksəkdir. Sadəcə, hotellər bu məsələyə maraq göstərməli, bu tip tədbirlər üçün xüsusi endirimlər təbiiq etməlidir”.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi Turizm şöbəsinin Daxili turizmin inkişafı sektorunun müdiri Mahir Qəhrəmanovun fikrincə, Azərbaycandakı mövcud infraqstruktura görə konqres turizmi hazırda inkişaf mərhələsindədir: “Yeni yaranan hotellər, ötən il istifadəyə verilən “Crystall Holl”, geniş tədbirlər keçirmək üçün əlverişli imkanları olan Heydər Əliyev Mərkəzi və s. obyektlər bizə imkan verir ki, ölkəmizin paytaxtında və bölgələrimizdə beynəlxalq səviyyəli simpozium və konfransları, yarmarkaları, görüş və sərgiləri keçirə bilək. Bundan əlavə, Azərbaycana gələn turistlərin tərkibi də ölkəmizdə konqres turizmini inkişaf etdirməyə şərait yaradır”.

Sektor müdiri bizimlə söhbətdə onu da bildirdi ki, konqres turizminin inkişafını zəruri edən amillərdən biri də onun konkret mövsümlə bağlı olmamasıdır: “Bu turizm növü hər hansı bir insanın və ya təşkilatın özünə uyğun bir vaxtda istədiyi ölkədə keçirdiyi tədbirlə bağlıdır. Bunun hava şəraitinə, mövsümə dəxli yoxdur. Bu baxımdan da demək olar ki, konqres turizminin inkişafı turizmin mövsümliliyini də aradan qaldırır”.

Nazirlik nümayəndəsinin sözlərinə görə, Azərbaycanda bu turizm növü hələlik bəzi ölkələrdəki kimi yüksək səviyyəyə çatmayıb, amma artıq bu yolda mühüm işlər görülməkdədir. Azərbaycan Konqres Bürosunun təsis edilməsi də bu turizm istiqamətinin inkişafına zəmin yaradacaq.

BƏHMƏZ ENERJİ QAYNAĞI OLAN QLÜKOZA İLƏ ZƏNGİNDİR

Üzüm, əncir və tut kimi meyvələrin əzilərək qaynadılması ilə hazırlanan bəhməzdən milli mətbəximizlə yanaşı, xalq təbabətində də istifadə olunur. Bu şəfalı qida məhsulu insanların gündəlik kalsium, dəmir, kalium və maqnezium ehtiyaclarının böyük bir qismini ödəmək gücündədir. İki yemək qaşığı bəhməzin insan bədənini üçün çox qiymətli olan 2 milliqram dəmir, 80 milliqram kalsium verdiyi bildirilir. Gündəlik vitamin ehtiyacının isə 20 faizini ödəyir.

Bəhməzin 100 qramında təxminən 400 milliqram kalsium, 10 milliqram dəmir vardır. Hətta bəhməzin dəmir baxımından baldan da zəngin olduğu bildirilir. Araşdırmalara görə, 200 qram bəhməz kalori baxımından 1150 qr südə, 300 qr çörəyə, 390 qrətə bərabərdir.

Bəhməz enerji ehtiyacını da sürətlə aradan qaldırır. Tərkibindəki qlükoza və fruktoza həzm prosesində sürətlə qana qarışdığı üçün enerji ehtiyacı olanlara çox faydalıdır. Məlumdur ki, qlükoza çatışmazlığı körpələrin beyin inkişafını dayandıra bilər. Beynin enerji qaynağı olan qlükoza bəhməzdə kifayət qədər vardır. Bəhməzdən qan dövranının yaxşılaşmasında, qanazlığı zamanı,

mədə, əsasən də xora xəstəliyinin, astma və bronxit xəstəliklərinin müalicəsində istifadə olunur. İştahsızlığın aradan qaldırılmasında, bağırsaq və böyrəklərin qüvvətlənməsində, dişlərin və sümüklərin möhkəmlənməsində də bu məhsulun əvəzsiz olduğu bildirilir. Qarqara halında ağız boşluğu və boğaz xəstəliklərində də təsirlidir. Şəkər xəstələrinə isə bəhməz zərərliidir.

YAPONİYA ALİMLƏRİ QRİPƏ QARŞI PLASTIR ŞƏKLİNDƏ VAKSİN YARATMIŞLAR

Yaponiya Səhiyyə Nazirliyinin bir qrup alimi qripə qarşı plastir şəklinə vaksinin işlənilib hazırlandığını elan etmişdir

Bu barədə məlumatı “NHK” telekanalı (Yaponiya İctimai Televiziya və Radio Yayınıları Şirkəti) yaymışdır. Diametri təxminən bir santimetr olan dəyirmi formalı plastirin təxminən 250 mikroinyeksiya vardır. İynələrin hər biri hialuron turşusundan və qrip əleyhinə vaksinin preslənmiş komponentindən ibarətdir.

Alimlərin sözlərinə görə, belə vaksiniləşdirmə üsulu inyeksiya ilə müqayisədə tamamilə ağrısızdır, çünki mikroinyeksiyaların uzunluğu 0,8 millimetrdən çox deyildir. İndiyədək kliniki tədqiqatlarda 20 adam

iştirak etmişdir. Tibb işçilərinin fikrincə, plastir şəklinə vaksinin səmərəliliyi bütün dünyada tətbiq edilən inyeksiya şəklinə adi vaksinlə müqayisə oluna bilər.

Pasiyentlərin təxminən yarısında plastirin yapıldığı yerdə qızarma və dərinin yüngül şişməsi müşahidə olunmuşdur, lakin yeni vaksinin ciddi kənar təsirləri müəyyən edilməmişdir. Tibb işçiləri ümid bəsləyirlər ki, vaksin-plastir əlavə kliniki sınaqlar keçirildikdən sonra yaxın 5-10 il ərzində tətbiq ediləcəkdir.

QANAXMANI 30 SANİİYƏ DAYANDIRAN PLASTIR

Türkiyənin Hacettepe Universitetinin əməkdaşları tərəfindən xəsarət zamanı qanaxmanı 30 saniyəyə dayandıra bilən plastir (yara sarğısı) hazırlanıb

Türkiyə KİV-in verdiyi məlumata görə, plastir sayəsində insanların avtomobil qəzası, müharibə və ya terror aktları zamanı qanaxmadan ölməsinin qarşısı alınacaq. Professor Mevlud Ertanın rəhbərliyi ilə hazırlanan plastir bu ilin sonunadək tibb, sənaye, hərbi və digər sahələrdə çalışanların istifadəsinə veriləcək.

ZƏFƏRAN GÖZ XƏSTƏLİKLƏRİNİN MÜALİCƏSİNDƏ ƏVƏZSİZDİR

Azərbaycanda elə bitkilər yetişir ki, onların dünyada analoqu yoxdur; atrinə, rənginə və müalicəvi əhəmiyyətinə görə hazırda qramı qızıldan baha olan Abşeron zəfəranı Azərbaycanın milli-maddi sərvəti hesab olunur

Dünyada müalicəvi, həm də müqəddəs çiçək sayılan zəfəranın becərilməsi 3-4 min il bundan əvvələ təsadüf edir. Bəzi mənbələrdə qeyd olunur ki, bu nadir bitki Avropaya ərəb istilaları zamanı aparılmışdır. Qədim Misir, Babilistan, İran və digər Asiya ölkələrində, Romada təbiblər zəfəranla bir çox xəstəlikləri müalicə etmişlər. Zəfəranın Abşeron yarımadasına gətirilməsi isə təxminən VIII-IX əsrlərə təsadüf edir. Abşeronun mülayim qışı, günəşli yayı və münbit torpağı zəfəranın becərilməsi üçün çox əlverişlidir. Bir kiloqram quru zəfəran almaq üçün 200 minə yaxın çiçək lazımdır. Azərbaycanda ən keyfiyyətli zəfəran Bilgəhdə yetişir.

Zəfəranın çiçəyi xoşbəxtlik hormonu - serotenini artırır, tonusu yüksəldir. Mədə-bağırsaq xəstəliklərinin müalicəsində əvəzsizdir, həzmə kömək edir. Onu iyləmək başağrısı, göy öskürək və ağciyər xəstəliklərini aradan qaldırır. Bu "xoşbəxtlik çiçəyi" qaraciyər və öd kisəsinin fəaliyyətinə çox müsbət təsir edir, qadınların hormonal sistemini tənzimləyir, diş əti ağrılarını azaldır və dişləri qüvvətləndirir.

ŞALFEY MARİXUANADAN DAHA GÜCLÜ NARKOTİKDİR

Bu bitki ciddi psixi problemlərin yaranmasına gətirib çıxara bilər

"The Telegraph" qəzetinin yazdığına görə, bu iddia ilə Böyük Britaniyanın Hartfordşir universitetinin (University of Hertfordshire) professoru Fabritsio Şifanon çıxış edib.

Dünyanın bir neçə ölkəsində şalfeyin satışı qadağan edilsə də, bir çox dövlətlərdə bu bitkini əldə etmək mümkündür. Bitki bəzi xüsusi mağazalarda internet vasitəsilə satılır. Bitkinin satıcıları və istifadə edənlər onun aludəçilik yaratmadığını və beynə ziyan vurmadığını iddia edirlər. Ancaq alimlər bununla razı deyillər. Araşdırmalar göstərib ki, şalfey ciddi psixi problemlərin yaranmasına səbəb ola bilər. Onun tərkibində xüsusilə hallyusinasiya (qarabasma) yaranmasına səbəb olan aktiv maddələr var. Professor Fabritsio Şifanonun sözlərinə görə, bu, bəzi zəif insanlarda psixi xəstəliyin başlanğıcı ola bilər.

Bitkinin satışı Avstraliya, Belçika, Danimarka, Estoniya, Finlandiya, İtaliya, Yaponiya, İspaniya, İsveç, o cümlədən ABŞ-in 13 ştatında dayandırılıb və ya məhduləşdirilib.

LİNZALAR: ZƏRƏRİ DƏ VARMI?

Dünyada hər gün 3 nəfərin linzadan düzgün istifadə etmədiyi üçün görmə qabiliyyəti zəifləyir

Son zamanlar həm rəngli, həm də optik linzaların müxtəlif çeşidləri gözlərin rəngini dəyişmək, onlara parıltı, müxtəlif çalar verməklə yanaşı, eynəkləri də əvəz etməsi onlara olan tələbatı daha da artırır. Linzasevərlər çox vaxt bu həvəsi istədiyi göz rənginə sahib ola bilməklə izah edirlər. Linzalar həm də eynək taxmaq istəməyən, lakin görmə qabiliyyəti zəif olan adamlar üçün də əvəzsizdir. Lakin mütəxəssislər bildirirlər ki, linzaların müsbət cəhətləri ilə yanaşı, mənfi cəhətləri də var. Belə ki, keyfiyyətsiz və ya istifadə və təmizlənmə qaydalarına düzgün riayət olunmayan linzalar gözlərdə müxtəlif infeksiyaların yaranmasına, görmə qabiliyyətinin zəifləməsinə də səbəb olur.

SAQQIZIN XEYRİ NƏDİR, ZİYANI NƏ?

Əsasını yeyilməyən elastik maddə təşkil edən, tərkibində müxtəlif tamlı və atirli əlavələr olan saqqızın xeyri barədə kifayət qədər reklamların verilməsinə baxmayaraq, dünyada aparılan bir çox təcrübələr onun bəzən də zərərli məhsul olduğunu təsdiq edib

Bu səbəbdən də, mütəxəssislər saqqızın düzgün saxlanılma və daşınma qaydalarına riayət etməyi vacib sayır. Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynovun sözlərinə görə, əhali bilməlidir ki, saqqız tərkibində çoxsaylı inqredientlər, kimyəvi maddələr olan və heç də reklamlarda göstəriləndiyi kimi istənilən an, necə gəldi və harada gəldi çeynənilən bir mal deyil. Saqqızı yeməkdən sonra 6 dəqiqədən artıq çeynəmək tövsiyə olunmur. Saqqızın da digər məhsullar kimi buraxılma və yararlılıq müddəti olur. Saqqız alarkən buna fikir vermək lazımdır. Belə ki, onsuz da sağlamlıq üçün zərərli olan saqqız yararlılıq müddətini keçdikdən sonra istifadəsi təhlükəlidir.

E. Hüseynov bildirib ki, bu gün saqqızın satılması və saxlanması qaydalarına riayət olunmur: "Saqqız satış şəbəkəsində 18-20 dərəcə temperaturdan yuxarı temperaturda saxlanmalı deyil. Lakin saqqızın harada və necə gəldi satıldığını görürük. İsti bir şəraitdə, gigiyena qaydalarının gözlənilmədiyi yerlərdə kifayət qədər saqqız satılır".

Həmsöhbətimiz saqqızın küçədə satılmasını da düzgün saymır. "Əhali gərək belə mallara tələbat yaratmasın. Qəzet köşklərində saqqızın isti şəraitdə və kütləvi şəkildə saxlanması düzgün deyil. Əhali bu cür saqqızı almaqla özünü tədricən zəhərləyir".

Bazarda saqqızın saxta variantlarının da olduğunu deyən AİB sədri saqqızla bağlı hər ay 3-4 şikayət zənglərinin gəldiyini bildirib. "Zəng vuranları saqqızın keyfiyyəti maraqlandırır. Onları daha çox saqqızı çeynəyərkən ağızda ağ rəngdə mayenin əmələ gəlməsi narahat edir və bunun nə üçün yarandığını soruşurlar. Bununla yanaşı, istehlakçılar saqqızın dadının dəyişdiyini, bir müddət çeynədikdə acı tam verdiyini də söyləyirlər".

HƏKİM XƏSTƏNİN MÜALİCƏSİNDƏN İMTİNA EDƏ BİLƏRMİ?

*Azərbaycanda həkim və pasiyent münasibətləri
Həkimlərin Etik Davranış Qaydaları ilə tənzimlənir*

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, həkim pasiyentə göstərilən tibbi yardımın keyfiyyətinə cavabdehlik daşıyır.

Həkim öz işində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini, o cümlədən normativ sənədlərini rəhbər tutur. Həkim pasiyenti əsassız riskə məruz qoymamalı, xüsusilə də bilik və bacarığından qeyri-humanist məqsədlər üçün istifadə etməməlidir. Həkim hər hansı müalicə üsulunun seçimində ilk növbədə zərər vurmamaq prinsipini rəhbər tutmalıdır. Xəstənin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına yönəldilmiş tədbirlər görməli olan həkim onunla pasiyent arasında zəruri qarşılıqlı inamın olmamasına əmin olduğu, habelə özünü kifayət qədər peşəkar hiss etmədiyi və yaxud müalicənin aparılması üçün lazımi imkanların olmadığı hallarda, təxirəsalınmaz tibbi yardım halları istisna olmaqla, xəstənin müalicəsindən imtina edə bilər. Həkim bu və digər hallarda müvafiq rəhbərliyi məlumatlandırmalı və xəstəyə başqa mütəxəssis tövsiyə etməlidir.

Təxirəsalınmaz tibbi yardım göstərilməsi halları istisna olmaqla, pasiyentin öz razılığı ilə həkimi, o cümlədən müalicə həkimini və müalicə-profilaktika müəssisəsini seçmək hüququna hörmətlə yanaşılmalıdır. Pasiyentin, müayinənin nəticəsi, xəstəliyin diaqnoz və proqnozu, müalicə üsulları və bununla bağlı risk dərəcələri, aparılmış müalicənin nəticəsi haqqında məlumatlar da daxil olmaqla, sağlamlığının vəziyyəti barədə məlumat almaq hüququ var. Həkim pasiyentin şərəf və ləyaqətinə, şəxsi sirr hüququna hörmət etməli, onun və ailə üzvlərinin şəxsi işlərinə qarışmamalı, ona səmimi münasibət göstərməlidir.

Evtanaziya, yəni xəstənin xahişi ilə onun ölümünü hər hansı vasitə və ya hərəkətlə tezləşdirmək, həyatın davam etməsinə kömək edən süni tədbirlərin dayandırılması qadağandır. Xəstəni bilərəkdən evtanaziyaya meyl etdirən şəxs qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyır.

BAŞ NAZİRİN HOBBİSİ

*Dmitri Medvedev çəkdiyi yeni fotoları
"Instagram"da yerləşdirib*

Rusiya prezidenti Vladimir Putin ictimaiyyətin diqqətini öz qeyri-adi hobbiləri ilə cəlb etməyi bacarıb. Son vaxtlar isə Rusiyanın sabiq prezidenti, indi isə baş naziri Dmitri Medvedev də nəbzi tutmağa çalışır.

Uzun müddət fotoqraflığa maraq göstərən Medvedev artıq onları Instagram sosial şəkil şəbəkəsində yerləşdirir.

Onun fotolarına yazılan şərhərdən aydın olur ki, bu, Rusiya baş nazirində elə də pis alınmır

YOL HƏRƏKƏTİ QAYDASINI POZAN KRAL QIZI CƏRİMƏLƏNİB

*İsveç şahzadəsi Madlen marşrut nəqliyyatının zolağı ilə
avtomobili sürdüyü üçün min İsveç kronu (150 dollar) məbləğində
cərimə olunub*

Xarici informasiya vasitələrinin məlumatına görə, polis paytaxt Stokholmda kral sarayının yaxınlığında 30 yaşlı xanımı dayandırır. Şahzadənin ailəsi olayı şərhədən imtina edib. Polisin sözlərinə əsasən, o, kral ailəsinin immunitetindən yararlanmağa səy göstərərək, ancaq ona izah edilib ki, bu hüquq atası kral Karl Qustava məxsusdur.

ADELİN MİSİLSİZ REKORDU

*İngilis müğənni Adelin ikinci albomu olan
"Adele's 21" dünya miqyasında iki il dalbadal
ən çox satılan albom olub*

Dünyada satılan bütün musiqi albomlarının 13,3 faizi "Adele's 21" olub.

Məsələn, 2011-ci ildə ABŞ-da bu albomdan 5,8 milyon ədəd satılmışdısa, ötən il bu rəqəm 4,4 milyon olub.

2010-cu ildə Syuzan Boyl, 2009-cu ildə "Cold-play", 2008-ci ildə isə Emi Uyanhausun albomları rekord satışlara nail olmuşdular.

DÜNYADA ƏN YAXŞI RESTORAN – “CELLER DE CAN ROCA”

*İspaniyanın Kataloniya vilayətindəki “Celler de Can Roca” restoranı
Britaniyanın “Restaurant” jurnalının versiyası üzrə 2013-cü ildə dünyanın ən
yaxşı restoranı adını qazanmışdır*

“Celler de Can Roca” ilk dəfə bu dəyərli reytingə səkkiz il bundan əvvəl düşmüşdür və bu illər ərzində lider mövqeyinədək yüksəlmişdir. Restoranın təsvirində deyilir: “Bu ailə triumviratı yaxşı komanda ilə lüzumsuz teatrallıq olmadan möcüzə yaratmağa qadirdir. “Celler de Can Roca” restoranında yemək həqiqətən əhval-ruhiyyəni yüksəldir və ailə hərarəti gətirir”.

Roca qardaşlarının restoranı Kataloniyanın reytingdə ön sıraya çıxma bilməmiş ikinci restorandır. 2006-cı ildən 2009-cu ilədək hit-parada hazırda bağlanmış “El Bulli” restoranı başçılıq etmişdir. Ona şöhrət qazandıran baş aşbaz Ferran Adrianın ustalığı və onun molekulyar mətbəxi olmuşdur.

“Restaurant” jurnalının siyahısında ikinci yeri keçən il birinci yerdə olmuş Kopenhagendəki “Noma” restoranı tutur. Sonra Modenadakı (İtaliya) “Osteria Franciscana”, “Mugaritz” (İspaniya) və Nyu-Yorkdakı

“Eleven Madison Park” restoranları gəlir.

KRALİÇANIN ATI 207 İLDƏN SONRA QALIB OLDU

*Britaniya kral ailəsinə məxsus at tarixdə ilk dəfə
Eskotda cıdır yarışında qalib gəlir*

BBC-nin məlumatına görə, Estimeyt adlı bu at kraliça II Yelizavetya mənsubdur. Eskot kral kuboku 207 il öncə təsis edilib. O vaxtdan bəri kral sülaləsinə məxsus heç bir at bu kuboku qazanmamışdı.

4 YAŞLI UŞAQ ŞƏHƏR MERİ “SEÇİLDİ”

*ABŞ-ın Minnesota ştatının Dorset şəhərçiyinin icra başçısı
4 yaşlı Robert Tafts adlı bir uşaq seçilib*

Onun adı şəhər meri olmaq üçün namizədlərin adları yazılmış bir vərəqdə papağın içindən çıxıb.

Gənc şəhər meri jurnalistlərə öz maraq dairəsindən də danışib. Bildirib ki, o gəzməyi, yerli sakinlərlə söhbət etməyi və valideynləri ilə balıq tutmağa getməyi çox xoşlayır. R. Tafts, hətta, onun Sofiya adlı sevgilisinin olduğunu da bildirib.

Qeyd edək ki, Dorset şəhərinin meri postu formal xarakter daşıyır. Çünki şəhərçiyin bələdiyyəsi belə yoxdur və şəhər ştat hakimiyyəti tərəfindən idarə edilir.

OBAMA BRİTANİYALI NAZİRİN ADINI DƏYİŞİK SALIB

AŞB prezidenti Barak Obama Şimali İrlandiyada keçirilən Böyük səkkizliyin zirvə toplantısında Britaniyanın maliyyə naziri Corc Osbornu amerikalı musiqçi Cefferi ilə dəyişik salıb. Obama üç dəfə deyib ki, vergidən yayınma hallarına qarşı mübarizənin “Cefferinin planı” üzrə aparılması ilə razıdır. Həmin planı toplantının gedişində Corc Osborn özü təqdim edib.

Səhfini etiraf edən Obama 42 yaşlı britaniyalı nazirdən üzr istəyib: “Təəssüf edirəm, dostum, sevdiiyim amerikalı qaradərili ifaçı 65 yaşlı Cefferi Osbornla səhv salmışam”. Yaradıcılığı ilə prezidentin maraqlandığını eşidən müğənni çox sevinib.

2500-CÜ ULDUZ

Hollivudun Şöhrət xiyabanında müğənni, aktrisa və modelyer Cennifer Lopesin adına ulduz açılmışdır. O, xiyabanda 2500-cü ulduz olmuşdur

Aktrisa təntənəli mərasimdə Kasper Smart, Reper Pittbul və aktrisa Ceyn Fonda ilə birlikdə iştirak etmişdir.

Maraqlıdır ki, Cennifer Lopes Hollivudun Şöhrət xiyabanında ulduzunun açılışını görməyə bilərdi. Bu ilin mayında Lopes müsahibə verdiyi zaman naməlum cinayətkar ona atəş açmışdı.

Polis əməkdaşları dərhal cinayətkarın axtarışına başlasalar da, onu tapa bilməmişdilər.

Populyarlığın zirvəsində olan 43 yaşlı C.Lopesin 15 illik karyerası ərzində bütün dünyada onun albomlarının 55 milyon surəti satılmışdır.

C. Lopes kinoda çəkilib mahnı yazdırmaqla bərabər, televiziya verilişi aparır, geyim modelləri və ətriyyat məhsulları yaradır, xeyriyyəçiliklə məşğul olur.

"BALACA CON" GİNNESİN REKORDLAR KİTABINDA

"Balaca Con" ləqəbli xoruz öz həmcinslərindən ölçülərinə görə fərqlənir. Böyük Britaniyada yaşayan bu rəngarəng xoruzdan nəinki quşlar, hətta insanlar belə qorxurlar. Belə ki, onun hündürlüyü 66 sm-dir. "Balaca Con"un hələ qarşıdakı 1 ildə də böyüyəcəyi gözlənilir.

Onu buterbrod, çipslə bəsləyirlər. Xoruz özü isə ən çox popkorn qarğıdalını sevir. Nəhəngin sahibinin sözlərinə görə, bu onun ilk böyük ev quşu deyil. Belə ki, təsərrüfatında "Malvina" adlı 60 sm-lik xoruzu da var.

İŞÇİ QRUPUN TƏRKİBİ MÜƏYYƏNLƏŞMİŞDİR

UEFA-ya təqdim etmək üçün sifariş kitabı hazırlanır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “2020-ci ildə futbol üzrə Avropa çempionatının keçirilməsi üçün Bakı şəhərinin namizədliyinin irəli sürülməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” 2013-cü il 22 may tarixli Sərəncamına əsasən sifariş kitabının hazırlanması və bununla bağlı təşkilati işlərin görülməsi AFFA-ya həvalə olunmuşdu.

2020-ci ildə futbol üzrə Avropa çempionatının təşkil edilməsi ilə bağlı namizədliyin qəbul edilməsi proseduruna uyğun olaraq UEFA-ya təqdim etmək üçün sifariş kitabının hazırlanması məqsədilə AFFA-nın prezidenti Rəvnəq Abdullayevin əmri ilə işçi qrup yaradılmışdır. İşçi qrupun rəhbəri AFFA-nın baş katibi Elxan Məmmədov təyin olunmuşdur. Artıq işçi qrupun tərkibi müəyyənləşmişdir. Bunlar Sərxan Hacıyev, Cavid Qarayev, Mikayıl Quluyev, Könül Mehdiyeva, Səbinə Hüseynova, Rəmiş Məliyev və Elnur Məmmədovdur.

AFFA-nın prezidenti Rəvnəq Abdullayev əmrin icrasına nəzarəti öz üzərinə götürmüşdür.

UNİVERSAL DÖYÜŞÇÜLƏRİMİZİN ON İKİ MEDALI

Ukraynanın Odessa şəhərində kişi və qadınlar arasında universal döyüş üzrə Avropa çempionatı keçirilmişdir

Azərbaycan Universal Döyüş Federasiyasından AzərTAc-a bildirmişlər ki, yarışda ölkəmizi Azərbaycan Universal Döyüş Federasiyasının prezidenti, Beynəlxalq Universal Döyüş Federasiyasının birinci vitse-prezidenti Azər Həsənov, gənclərdən ibarət yığmanın baş məşqçisi Elşən İsmayilov, məşqçi Vasif İsgəndərovun rəhbərliyi altında 14 idmançı təmsil etmişdir.

Yarışda 22 ölkədən 496 idmançı layt, klassik və full layt versiyaları üzrə qüvvələrini sınaşmışdır. Turnirin hakimləri arasında Azərbaycanı Elşən İsmayilov təmsil etmişdir.

Avropa çempionatında universal döyüşçülərimiz üç versiya üzrə yarışlarda 3 qızıl, 2 gümüş, 7 bürünc medal əldə etmişlər. Qızıl medalları Muradxan Fərzəliyev (85 kq, layt), Sahib Əliyev (90 kq, layt full) və

Mobil Hüseynov (75 kq, klassik) qazanmışlar.

Tahir Məsimov (90 kq, layt) və Orxan Qurbanov (70 kq, klassik) gümüş medallara, Nicat Əliyev (80 kq, layt) Orxan Binnətov (95 kq, layt full), Məhərrəm Məmmədov (95 kq-dan yuxarı, layt full), Rəşad Hüseynov (85 kq, layt full), Pərviz Nəzərov (65 kq, klassik), Səlim Salmanov (80 kq, klassik) bürünc medallara sahib çıxmışlar.

Azərbaycan komandası ümumi hesabda üçüncü pillədə qərarlaşmışdır. Rusiya yığması birinci, Ukrayna komandası isə ikinci yeri tutmuşdur.

Qeyd edək ki, ötən il Rusiyanın Medin şəhərində keçirilən sonuncu Avropa çempionatında idmançılarımız beş medal qazanmışdılar.

OLİMPİYA MEDALLARI 10 MİLYONA BAŞA GƏLƏCƏK

“Ayrı-ayrı mükafatların dəyərindən danışmaq çətindir”

2014-cü ildə Rusiyada keçiriləcək qış olimpiya oyunlarının rəsmi sponsoru, paytaxtın «Adamac» zərgərlik zavodunun icraçı direktoru Maksim Vanberq bahalı metallardan hazırlanacaq ayrı-ayrı mükafatların dəyərini söyləməyin çətin olduğunu söyləyib.

Direktor deyib: «Biz hesab edirik ki, bu medalların qiymətsizdir. Ancaq bu layihəyə 10 milyon dollar xərclənəcək».

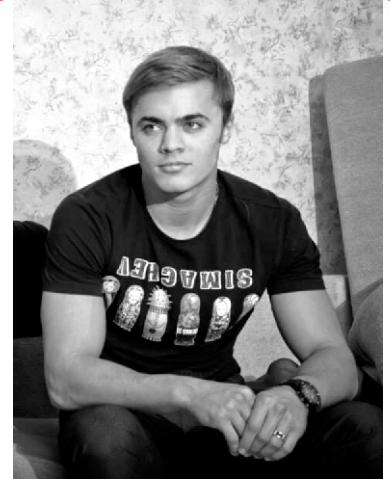
Mükafat medallara ənənəvi olaraq, bürünc, gümüş və qızıl daxildir. Medalların hamısı 460- 531 qramdan, paralimpiyaçıların mükafatları isə 585- 686 qramdan hazırlanır.

AVROPA ÇEMPİONATINDA İKİ BÜRÜNC MEDAL

*Polşanın Poznan şəhərində yeniyetmələr
və 23 yaşadək kayak və kanoeçilər arasında keçirilmiş
Avropa çempionatını Azərbaycan milli komandası
2 bürünc medalla başa vurub*

Hər iki medala yeniyetmə kanoeçimiz Aleksey Kupin sahib olub. Kupin 1 nəfərlik qayıqla həm 1000 metr, həm də 500 metr məsafəyə yürüşdə əsas finaladək irəliləyərək, yekunda 3-cü olub. O, 1000 metr məsafəni 4 dəqiqə 1,778 saniyəyə, 500 metr məsafəni isə 1 dəqiqə 55,192 saniyəyə qət edib.

Ümumi komanda hesabında Azərbaycan yığması yeniyetmələrin mübarizəsində medal sayında 9 – 11-ci yerləri bölüşdürüb, medal əyarında isə 16-cı olub. Bu yaş kateqoriyasında millimiz 116 xalla 32 ölkə arasında 17-ci yeri tutub. 23 yaşlılar arasında yığmamız medal qazana bilməsə də, 68 xal toplamağı bacarıb. Nəticədə ölkəmiz 25-ci yerlə kifayətlənib.

GÜLƏŞÇİLƏRİMİZ UĞURLA ÇIXIŞ ETMİŞLƏR

*Makedoniyanın Skopje şəhərində keçirilən gənclər arasında Avropa çempionatını
uğurla başa vuran yunan-Roma güləşi üzrə Azərbaycan millisinin üzvləri iyulun
5-də Vətənə qayıtmışlar*

AzərTAc xəbər verir ki, komandanı Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Hava Limanında Azərbaycan Güləş Federasiyasının (AGF) rəsmiləri, idman azarkeşləri və media nümayəndələri qarşılamışlar.

AGF-nin baş katibi, Olimpiya dərəcəli hakim Əjdər Cəfərov qazanılan qələbə münasibətilə bütün komanda üzvlərini təbrik etmiş, onlara növbəti yarışlarda uğurlar arzulamışdır. Bildirmişdir ki, ötən il gənclərin Avropa çempionatında ikinci, dünya çempionatında birinci olan komanda üzvlərinin əksəriyyəti bu il böyükklər arasında mübarizə aparır. AGF rəhbərliyi tərəfindən diqqətdə saxlanılan “Yeniyetmə güləşçilərin inkişafı Proqramı” artıq öz bəhrəsini

verir. Gənclər komandası demək olar ki, tam yenidən formalaşdırılmışdır. Ona görə də əldə olunan bu uğuru yüksək qiymətləndiririk.

Yığma komandanın böyük məşqçisi Şaban Donat yaxşı hazırlıq prosesi keçdiklərini və çempionata ciddi hazırlaşdıqlarını bildirmişdir. Komanda hesabında ikinci nəticə göstərdiklərinə görə, bütün güləşçilərə təşəkkür edən böyük məşqçi qarşından gələn dünya çempionatında da bu uğuru ən azı təkrarlamaq istədiklərini qeyd etmişdir.

Qeyd edək ki, ümumilikdə 1 qızıl, 1 gümüş və 3 bürünc medal qazanan yunan-Roma güləşçilərimiz komanda hesabında 52 xalla ikinci olmuşlar.

ŞAHMATÇILARIMIZ SƏKKİZ MEDAL QAZANMIŞLAR

*Serbiyanın Novi Sad şəhərində məktəblilər arasında keçirilmiş
Avropa çempionatında Azərbaycan şahmatçıları 8 medal qazanıblar*

Federasiyanın mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, 13 ölkədən 250-dək məktəblinin qatıldığı yarış İsveçrə sistemi üzrə 9 turdan ibarət olub.

Ölkəmizi ümumilikdə 23 şahmatçı təmsil edib. 7 yaşadək oğlanlar arasında Ümid Aslanov 9 oyundan 7 xalla Avropa çempionu olub. Naxçıvan şahmatçısı Rauf Murtuzov 8.5 xalla 11 yaşlı oğlanlar arasında qızıl medal qazanıb. Üçüncü qızıl medalı 13 yaşlı qızlar arasında mübarizə aparan Xanım Balacayeva aktivinə 7.5 xal yazaraq əldə edib.

9 yaşadək qızlar arasında Sumqayıt şahmatçısı Səbinə Rzalı Türkiyə şahmatçısı Sila Çağlarla 1-2-ci yeri bölüşdürüb. Rzalı əlavə göstəricilərə görə 2-ci yerin sahibi olub. Eyni yaş qrupundakı oğlan təmsilçimiz Əhməd Əhmədzadə, 11 yaşadək oğlanlar arasında Sumqayıt şahmatçısı Rəvan Əliyev və 15 yaşadək qızların mübarizəsində Nərmən Məmmədova da gümüş medal qazanıb.

Yeganə bürünc medala isə 15 yaşadək oğlanların çempionatında İlkin Rəhimli yiyələnib.

İDMANÇIMIZ AVROPA ÇEMPİONU OLDU

*Makedoniyanın Skopje şəhərində gənclər arasında güləş üzrə
Avropa çempionatında qızların yarışında Səbirə Əliyeva qalib gəlib*

72 kq çəki dərəcəsinə yarısan Səbirə Əliyeva mübarizəyə 1/4 finaldan qoşulub. Ukrayna təmsilçisi Lyudmila Tiçinanı (9:1) məğlub edən Səbirə yarımfinala vəsiqə qazanıb. Təmsilçimiz Polşa güləşçisi Anna Urbanoviçlə görüşüb. Tam üstünlüklə qələbə qazanan Səbirə Əliyeva finala yüksəlib. Həlledici görüşdə rəqib macar güləşçisi Zsanet Nemeth olub. Bir dəqiqə 8 saniyə davam edən final görüşündə tam üstünlüklə (5:0) qələbə qazanan Səbirə Əliyeva Avropa çempionu olub və qızıl medala sahib olub.

İSVEÇ PILOTU BAKIDA KEÇİRİLƏN “GRAND PRIX–2013” YARIŞLARININ QALİBİ OLMUŞDUR

*İyulun 7-də Bakıda motorlu qayıqsürmə üzrə (Formula-2) “Grand
Prix–2013” turniri çərçivəsində əsas yarış keçirilmişdir*

AzərTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Xəzər dənizində məşq prosesi keçirilmişdir. Hazırlıqda 11 ölkədən 20 pilot iştirak etmişdir. Hazırlıq zamanı pilotlar müxtəlif nümunəvi çıxışlar etmiş, həmçinin sürət şousu göstərmişlər.

Sonra yarışa start verilmişdir. Pilotlar 45 dəqiqə ərzində müəyyən olunmuş marşrut üzrə dövrə vurmuşlar. Yarış zamanı İsveç klubları – “Bimba Racing”-in üzvü Bimba Sjöholm və “AJÖ”-nün pilotu Tobis Soderling idarəetməni itirərək qayıqlarını aşırıbmışlar. Hər iki idmançı yarışdan kənarlaşdırılmışdır.

Maraqlı idman mübarizəsi şəraitində keçən yarışda İsveçin “Getel Racing” komandasının pilotu Erik Stark fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmışdır. “Azərbaycan” komandasının üzvü Cohan Andersson ikinci, Latviyanın “Riga powerboat” kollektivinin pilotu Ulvis Slakteris isə üçüncü olmuşlar.

Qaliblərə medal, kubok, həmçinin italyalı dizaynerlər tərəfindən hazırlanmış xüsusi hədiyyələr təqdim olunmuşdur. Turnirin xüsusi mükafatı isə B.Sjöholma verilmişdir.

Qeyd edək ki, turnirdə Azərbaycan ilə yanaşı, İsveç, Avstriya, Böyük Britaniya, Norveç, Latviya, Almaniya, Cənubi Afrika Respublikası, İtaliya, Rusiya və Macarıstan idmançıları da birincilik uğrunda mübarizə aparmışlar.

2018-Cİ İLDƏ YENİYETMƏLƏRİN YAY OLİMPİYA OYUNLARI BUENOS-AYRESDƏ KEÇİRİLƏCƏK

Argentina paytaxtı bu hüququ Şotlandiyanın Qlazqo, Kolumbiyanın Medelin, Meksikanın Qvadalaxara və Hollandiyanın Rotterdam şəhərləri ilə mübarizədə qazanmışdır.

İlk belə yarış 2010-cu ildə Sinqapurda təşkil edilmişdi. 2014-cü ildəki oyunlara isə Çinin Nankin şəhəri ev sahibliyi edəcəkdir.